Kadernota 2020-2023

Gemeente Woudenberg

Gemeente Woudenberg

Inhoud

		Pagina
Strategiekaart		
Dit is de gemeente Woudenberg		
Hoofdstukken:		
1.	Inleiding	**1**
2.	Doorontwikkeling programmabegroting	**3**
3.	Beleidsontwikkelingen	**5**
4.	Bezuinigingsopgave	**27**
5.	Financiële positie (reserves/weerstandsvermogen)	**30**
6.	Belastingen/tarieven	**41**
7.	Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG)	**49**

STRATEGIEKAART

Waar gaan we voor en waar staan we voor?

Wij staan voor een zelfstandig Woudenberg dat ambitieus, efficiënt en voortvarend aan de slag gaat om het beste te doen voor Woudenberg. We hebben vertrouwen in onze inwoners, ondernemers en organisaties. Samen werken we aan een duurzame, sociale, ondernemende en veilige toekomst voor ons dorp. Een dorp waar iedereen mee kan doen, we weerbaar zijn, we omzien naar elkaar en iedereen zich thuis voelt. Inwoners ervaren de gemeente als een professionele dienstverlener en partner. Woudenberg is een financieel gezonde gemeente met oog voor kwaliteit en betaalbaarheid. Een gemeente die meedenkt, participeert, stimuleert en faciliteert.

Uitvoering binnen mogelijkheden wet- en regelgeving

Wat is onze visie voor de komende jaren?

Samenleving
Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen voor ondersteuning en zorg.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Leefomgeving
Inwoners en ondernemers voelen zich thuis en participeren in een functionele leefomgeving die veilig en toekomstbestendig is ingericht. Een ruimte waar een ieder vrij in kan bewegen, die ook beleefd en gevoeld wordt als gemeenschappelijk, als openbaar, als van ons allen.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Veiligheid
Woudenberg is een gemeente waarin inwoners zich veilig voelen, weerbaar zijn, omzien naar elkaar en waar respect de basisnorm is. En waarin overlast en (ondermijnende) criminaliteit een uitzondering zijn en indien aanwezig, integraal worden aangepakt.

T. Cnossen, M.H. Treep

Ruimte, wonen en ondernemen
Een sterk raamwerk van landschappelijke en ruimtelijke structuren van Woudenberg, door duurzaam verbinden, combineren en vernieuwen van kwaliteiten.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Dienstverlening
Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren de gemeente Woudenberg als een professioneel dienstverlener en partner.

T. Cnossen, M.H. Treep en A.J. Vlam

Wat zijn onze maatschappelijke effecten de komende jaren?

Samenleving
Gezondere leefstijl van de inwoners.
Meer maatschappelijk en sociaal actieve inwoners.

Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen.

Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatieve en adequate zorgverlening.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Leefomgeving
Meer positieve beleving van de beeldkwaliteit Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen).

Betere verkeersveiligheid.

Meer klimaat adaptieve maatregelen en minder wateroverlast.

Meer bewonersinitiatieven.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Veiligheid
Een veiliger Woudenberg.

Betere verbinding tussen zorg en veiligheid.

Minder ondermijnende criminaliteit.

T. Cnossen, M.H. Treep

Ruimte, wonen en ondernemen
Ondersteunen van meer duurzaamheid voor mens, milieu en markt.

Meer ruimte voor het ontwikkelen van passende woningen en bedrijfsaanbod.

Verdere versterking en behoud van het ruimtelijk en landschappelijk raamwerk van Woudenberg.

Meer facilitering van particulier initiatief en gebruik maken van expertise en creativiteit van de markt.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Dienstverlening
Gemakkelijker maken voor inwoners, ondernemers en organisaties om initiatieven te realiseren.
Tijdiger betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid.
Meer digitale dienstverlening en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig.
Beter beheer en zorgvuldig gebruik van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties.
Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering.

T. Cnossen, M.H. Treep en A.J. Vlam

Dit is de gemeente Woudenberg

Wij zijn de gemeente Woudenberg. Een paspoort nodig? Wij regelen het. Prettig wonen? Wij maken het mogelijk. Een veilig dorp? Wij zetten ons ervoor in. Een schone en groene leefomgeving? U vindt ons aan het werk in het dorp.

Wij zijn een zelfstandige gemeente met ruim 13.000 inwoners. Gelegen in midden Nederland tussen Heuvelrug en Vallei, dichtbij de A12 en de A28. Met een compact winkelcentrum en gevarieerd, uitgestrekt buitengebied. Onze ondernemers zijn overwegend actief in het midden- en kleinbedrijf, de agrarische, toeristische, en de industriesector. Het dorp heeft een uitgebreid verenigings- en kerkelijk leven, kent goede voorzieningen op het terrein van sport en cultuur en een gevarieerd woning- en winkelaanbod.

Goed voor elkaar
De gemeente is ambitieus, efficiënt en slagvaardig ingesteld om het beste te doen voor Woudenberg. Samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties werken we aan een duurzame, leefbare, ondernemende en veilige toekomst voor ons dorp. Een dorp waar iedereen mee kan doen, we omzien naar elkaar en iedereen zich thuis voelt. Woudenberg is een financieel gezonde gemeente met oog voor kwaliteit en betaalbaarheid. Een bescheiden gemeente die meedenkt, mee doet, mee helpt en zorgt dat er wordt samen gewerkt.

Dienstverlening in het DNA
In het monumentale gemeentehuis werken we vanuit een modern kantoor met ongeveer 90 collega's samen voor, met en aan Woudenberg. Inwoners, ondernemers en organisaties staan voor ons centraal. We zijn een professionele dienstverlener en partner. We hebben of zoeken de verbinding met inwoners, ondernemers en organisaties. Wij nemen de vraag als vertrekpunt, we gaan het gesprek aan en geven vakkundig antwoord.
We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. En maken duidelijk wat een inwoner, ondernemer of organisatie (niet) van ons kan verwachten. We leveren maatwerk waar mogelijk. Ongeacht door wie en hoe om informatie wordt gevraagd, er volgt op tijd een eenduidig antwoord. Bij alles wat doen gaan we zorgvuldig met persoonsgegevens om.

Open, betrouwbaar en initiatiefrijk
De gemeente Woudenberg is ambitieus en stimuleert ontwikkeling van personen, teams en de organisatie. Als medewerkers zijn we betrokken bij elkaar en staan we open voor feedback. De lijnen zijn kort zodat we snel schakelen. In onze organisatie mag je zijn wie je bent en is er plek voor collega's die een steuntje in de rug kunnen gebruiken op de arbeidsmarkt.

Beeld
De haan is het kenmerkende beeld van de gemeente Woudenberg. In onze communicatie gebruiken we frisse kleuren en heldere lijnen. Eenvoud versterkt de open en toegankelijke organisatie die wij willen zijn.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Visie en maatschappelijke effecten

Jaarlijks stelt de gemeenteraad voor de zomer de kadernota voor het daaropvolgende jaar vast. In de kadernota worden de ambities van het gemeentebestuur en nieuwe ontwikkelingen vertaald naar een (financieel) meerjarenperspectief. Leidend daarbij is onder andere de strategiekaart en de corporate story van de gemeente welke beiden voorin deze kadernota zijn opgenomen. Daarbij gaat de strategiekaart meer specifiek in op de visie en de bijbehorende maatschappelijke effecten en wordt bij de corporate story ingegaan op de identiteit van de organisatie.

1.2. Financiële stand van zaken 2020-2023

De meerjarenbegroting 2020-2023 wordt u voor de raadsvergadering van 31 oktober 2019 aangeboden. De onderliggende kadernota heeft ten doel de financiële kaders voor deze begroting te schetsen en u te vragen zich over de hoofdlijnen uit te spreken.

De voorstellen in deze nota resulteren in het volgende eindbeeld:

Begrotingsresultaten (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	Totaal
Vaststelling begroting 2019-2022 (raad okt 2018)	**159**	**192**	**221**	**221**	**793**
Tussentijdse aanpassingen n.a.v. raadsbesluiten:					
Aanpak ondermijning 2019-2022 (raadsbesluit 29 nov 2018)	-27	-2	-2	-2	-33
Investeringskrediet huisvesting (raadsbesluit 20 dec 2018)	-1	-1	-1	-1	-4
Bestrijding eikenprocessierups (raadsbesluit 24 jan 2019)	-15	-15	0	0	-30
Begrotingsresultaten (incl. tussentijdse raadsbesluiten)	**116**	**174**	**218**	**218**	**726**
Aanpassingen n.a.v. de Kadernota 2019-2022:					
Voorstel beleidsontwikkelingen (hfd 3)	-683	-670	-510	-289	-2.152
Voorstel wijzigingen reserves (hfd 5)	0	0	0	0	0
Voorstel belastingen (hfd 6)	250	250	250	250	1.000
Verwachte begrotingsresultaten	**-317**	**-246**	**-42**	**179**	**-426**

+ = begrotingsoverschot
- = begrotingstekort

Rekening houdend met de voorgestelde beleidsontwikkelingen zoals in deze kadernota opgenomen, voorziet Woudenberg in 2020 € 317.000 meer uit te geven dan zij aan inkomsten verwacht te ontvangen. In 2021 en 2022 is het nadelige saldo lager waarna, op basis van de voorgestelde beleidsontwikkelingen, in 2023 een voordelig resultaat wordt verwacht.

In hoofdstuk drie worden de beleidsontwikkelingen zowel inhoudelijk als financieel nader toegelicht. Daarbij is er een aantal beleidsontwikkelingen met een grotere omvang. Zo is in programma 1 – naast diverse kleinere ontwikkelingen – een bedrag van € 563.152 aan hogere uitgaven opgenomen ter dekking van de hogere zorgkosten Jeugdzorg en Wmo. Een andere grote ontwikkeling – welke door alle programma's heen gaat – is de kostenstijging als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen, in de gemeentelijke organisatie, bij onze verbonden partijen en in aanbestedingen. Deze ontwikkeling wordt slechts ten dele door het Rijk gecompenseerd.

Daarnaast is de groei van het dorp een ontwikkeling met een grotere omvang. Zo betekent de groei van het dorp een toename aan inkomsten door hogere inkomsten uit het Gemeentefonds en de OZB. In deze kadernota is in dit verband jaarlijks € 111.000 aan extra inkomsten meegenomen. Tegenover deze extra inkomsten staat evenwel de uitbreiding van taken en voorzieningen. Voor zover een uitbreiding reeds te voorzien is en de financiële consequenties helder zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van het beheer en onderhoud van de leefomgeving, is dit in deze kadernota meegenomen. De verdere gevolgen van de groei van het dorp worden de komende jaren duidelijk, evenals de betreffende financiële implicaties.

Om tot een duurzame financiële begroting te komen, is in deze kadernota vervolgens een tweetal maatregelen getroffen. Zo worden beleidsvoorstellen met een incidenteel karakter rechtstreeks gedekt uit de algemene reserve. Aansluitend is in hoofdstuk vier een voorstel tot een bezuinigingsopgave opgenomen. Voorgesteld wordt om deze opgave voor de periode 2020-2023 op gemiddeld € 250.000 per jaar te stellen. Realisatie van deze opgave leidt dat er toe dat de meerjarenbegroting in 2022 en 2023 een positief saldo kent en daarmee ruimte biedt om tegenvallers op te vangen of de algemene reserve aan te vullen. De kadernota is het moment om kaders mee te geven voor deze bezuinigingsronde. De financiële en inhoudelijke kaders vormen de basis voor de begroting 2020-2023. In het hoofdstuk vier wordt nader ingegaan op deze bezuinigingsopgave alsmede op het voorgestelde proces.

In hoofdstuk vijf volgt een overzicht van de financiële positie van de gemeente, waarbij de reserves, de voorzieningen, het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit aan bod komen. In hoofdstuk zes wordt ingegaan op de belastingen en de tarieven voor 2020 en de correctie op OZB-tarief in 2019. Naar aanleiding van het recente onderzoek van de rekenkamer wordt in dit hoofdstuk tevens specifiek ingegaan op de mogelijkheden voor Woudenberg tot de inning van diverse belastingen. In hoofdstuk zeven wordt ten slotte de Meerjaren Prognose Grondexploitaties aangeboden.

Hoofdstuk 2. Doorontwikkeling programmabegroting

2.1. Geactualiseerde strategiekaart

Zoals aangekondigd in de begroting 2019-2022 is in de tweede helft van 2018 gestart met het actualiseren van de strategiekaart. Het actualiseren van de strategiekaart heeft in breder verband plaatsgevonden. Op basis van maatschappelijke ontwikkelingen is waar we voor gaan én staan geactualiseerd. Vervolgens zijn per beleidsprogramma de visies en de maatschappelijke effecten kritisch bekeken en waar nodig gewijzigd. Zo zijn de visie en maatschappelijke effecten van programma vier bijvoorbeeld aangepast. Het is een wat gevarieerder programma met duurzaamheid, ruimtelijke ordening maar ook economie. Voorin deze kadernota treft u de geactualiseerde strategiekaart aan. Met vaststelling van deze kadernota stelt u ook de geactualiseerde strategiekaart vast.

2.2. Doorontwikkeling beleidsmatig gedeelte financiële documenten

Vervolgens is gekeken naar de opzet van de beleidsprogramma's in de financiële stukken. Om de visie en maatschappelijke effecten meetbaar te maken, zijn per programma verschillende indicatoren (KPI's) opgenomen. De indicatoren geven u als raad een instrument om te sturen en monitoren op het bereiken van de gewenste effecten. Gelijkblijvende indicatoren maken een goede vergelijking over de jaren mogelijk. De uitgangspunten hierbij zijn dat de informatie gemakkelijk te vergaren is, de formulering past bij de verslaglegging en het verbeteren van de sturingsmogelijkheden. In de beleidsbegroting 2020-2023, die in oktober 2019 wordt vastgesteld, treft u de aangepaste indicatoren aan.

Verder wordt in de financiële stukken een nieuw onderdeel "trends en ontwikkelingen" gevoegd. Dit onderdeel wordt vooraan het hoofdstuk beleidsontwikkelingen opgenomen en kan gezien worden als een soort kapstok met programma-overstijgende ontwikkelingen. Er worden algemene ontwikkelingen in beeld gebracht zodat daar in de verschillende programma's vanuit de betreffende blik op aangehaakt kan worden. Voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen zijn groen en duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing maar ook sociale tegenstellingen in de samenleving en digitalisering. Jaarlijks wordt dit onderdeel opnieuw bekeken en waar nodig geactualiseerd. Daarbij moet worden opgemerkt dat doordat het grotere maatschappelijke ontwikkelingen betreffen, de onderwerpen in dit onderdeel mogelijk jaren gelijk zijn. De verschillen zijn vooral terug te vinden in de manier waarop op de ontwikkeling geanticipeerd wordt, hetgeen in de betreffende beleidsprogramma's terug te lezen is.

Aansluitend is het format voor de beleidsprogramma's aangepast. Hierna volgt een overzicht met het oude format en het nieuwe format.

Oud format
Visie en maatschappelijke effecten
Per maatschappelijk effect:
- Wat gaan we in 20XX doen?
- Wat willen we bereiken (incl. KPI's)?
- Wat gaat het kosten?

Nieuw format
Visie
Wat houdt het programma in?
Trends en ontwikkelingen
Per maatschappelijk effect:
- Wat willen we bereiken (subdoelstellingen)?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Relevante samenwerkingspartners
- Wat mag het kosten?
- KPI's

Net als in het oude format wordt in het nieuwe format gestart met de visie zoals deze op de strategiekaart is opgenomen. Daarna volgt een korte toelichting op de programmaonderdelen onder "Wat houdt het programma in?". Dit betreft een kortere algemene woordelijke toelichting maar ook een schematische weergave wat onder het betreffende programma valt. Aansluitend wordt per beleidsprogramma ingegaan op de impact van de trends en ontwikkelingen op het betreffende

programma. De vergrijzende samenleving heeft bijvoorbeeld niet alleen invloed op het sociaal domein, ook op programmaonderdelen veiligheid en op wonen. In het nieuwe format kan daar op deze manier bij worden aangesloten. Aansluitend wordt per maatschappelijk effect ingegaan op “Wat willen we bereiken” en “Wat gaan we ervoor doen?”. Dan volgt een overzicht met de relevante samenwerkingspartners en “Wat mag het kosten?”, zoals nu ook in de financiële stukken is opgenomen. Tot slot vindt u per programma een set KPI’s.

Hoofdstuk 3. Beleidsontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt gestart met het nieuwe onderdeel “trends en ontwikkelingen”. Aansluitend worden zowel inhoudelijk als financieel de beleidsontwikkelingen toegelicht.

Trends en ontwikkelingen

rondom gemeente Woudenberg

Groen en duurzaam
Er is een toenemend bewustzijn op het gebied van duurzaamheid en aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. We bouwen duurzame woningen en zetten in op behoud van biodiversiteit. De energietransitie houdt in dat we van fossiele brandstoffen overstappen naar nieuwe duurzame energiebronnen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken.

Klimaatadaptatie
Door de klimaatverandering hebben we te maken met meer uitersten, zoals extreme hitte, langere periode van droogte en hevige regenval.

Groen en grijs
De Nederlandse bevolking verandert van samenstelling, in Woudenberg zien we zowel het aantal jongeren als ouderen stijgen. We spreken van een dubbele vergrijzing omdat de groep ouderen steeds groter wordt en dat de ouderen steeds ouder worden.

Kleinere huishoudens
In Woudenberg is de groei van het aantal huishoudens groter dan de groei van het aantal inwoners. Deze groei heeft vooral te maken met huishoudensverdunning (afname van het aantal leden per huishouden). Er is sprake van vergrijzing, ouderen die langer thuis wonen, en een sterkte toename van één en tweepersoonshuishoudens, maar niet van een ontgroening van onze bevolking.

Langer zelfstandig wonen
Mensen blijven langer zelfstandig wonen.

Sociale tegenstellingen in de samenleving
Zorgen over scheidslijnen in de samenleving, en over spanningen en tegenstellingen tussen groepen. Denk hierbij aan arm/rijk, laag- en hoogopgeleiden, links/rechts of personen met en zonder migratieachtergrond.

Politieke verschuivingen
De verhoudingen tussen lokale, provinciale, landelijke en Europese politiek veranderen. Gemeenten krijgen meer taken vanuit het Rijk die zij op lokaal niveau moet uitvoeren en vormgeving. Tegelijkertijd zien we een verschuiving van zeggenschap van nationaal naar Europees niveau.

Minder overheid, meer burger
De relatie tussen de burger en de overheid verandert, waarbij de burgers steeds meer initiatief nemen (burgerparticipatie). Hierbij neemt de overheid meer een faciliterende rol in.

Digitalisering
De term ‘digitalisering’ wordt ook gebruikt om de ontwikkelingen in de samenleving of maatschappij aan te duiden die te maken hebben met het toenemend gebruik van digitale informatie en apparaten.

Gemeente
Woudenberg

Programma 1. Samenleving

Visie

Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen voor ondersteuning en zorg.

Ontwikkelingen

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief

Lokaal Sportakkoord
In juni 2018 heeft sportminister Bruno Bruins het nationaal sportakkoord gesloten met de sport, gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De komende drie jaar wordt € 30 miljoen geïnvesteerd om het Nationale Sportakkoord om te zetten in lokale sportakkoorden. Voor Woudenberg betekent dit dat zij een budget (€ 15.000) kan aanvragen om een sportformateur aan te stellen. De sportformateur brengt lokale partijen bij elkaar aan tafel om tot een lokaal sportakkoord te komen. Voor gemeenten die een sportakkoord hebben, stelt de minister geld beschikbaar voor de uitvoering van de lokale akkoorden. Dit is voor Woudenberg circa € 0,50 per inwoner. De gemeente heeft het budget voor de sportformateur inmiddels aangevraagd door het indienen van een intentieverklaring, welke naast de gemeente is ondertekend door vijf Woudenbergse sportverenigingen.

Uitbreiding buurt- en sportcoaches
Vanaf 1 januari 2019 is de Brede Regeling Combinatiefuncties aangepast (voorheen Brede Impuls Combinatiefuncties). De nieuwe regeling heeft een andere focus en er is meer budget beschikbaar. Voor Woudenberg gaat in dit kader om een bedrag van **€ 16.922** per jaar. Daardoor kan het aantal buurtsport- en cultuurcoaches in Woudenberg uitgebreid worden en kunnen de (nieuwe én huidige) functionarissen breder ingezet worden. Aan de aangepaste regeling zijn de volgende doelstellingen verbonden:

- een leven lang sporten, bewegen en deelnemen aan cultuur voor iedereen mogelijk maken;
- duurzaam versterken en innoveren van sport-, beweeg- en cultuuraanbieders/ vrijwilligers-organisaties;
- lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen.

Druk op capaciteit Sport- en Cultureel centrum De Camp
In het voorjaar van 2017 heeft Stichting ABC bij de gemeente aangegeven dat de ruimtebehoefte van verenigingen begon te botsen met de capaciteit van De Camp. In het voorjaar van 2018 heeft vervolgens een eerste gesprek tussen de Stichting en de gemeente plaatsgevonden, waarin plannen voor uitbreiding van De Camp besproken zijn. Een jaar later, voorjaar 2019, blijkt de behoefte aan uitbreiding alleen maar gegroeid. Stichting ABC concludeert na een rondgang langs de verenigingen dat de capaciteit van de beide sportzalen in De Camp nu al ruim onvoldoende is om aan de behoefte te voldoen en voorziet dat dit met de groei van het inwoneraantal de komende jaren alleen maar zal toenemen. Het gebrek aan capaciteit zorgt voor een stagnatie in de groei en ontwikkeling van met name de gymnastiek, de korfbal en de volleybalvereniging. Twee van deze verenigingen wijken voor een deel van de lessen uit naar andere locaties, zoals de gymzaal van Reinaerde. Maar het gebruik van verschillende trainingslocaties doet afbreuk aan het gevoel van eenheid in en betrokkenheid bij de vereniging en wordt daarom niet als ideaal gezien.

Naast de noodzakelijkheid van uitbreiding geeft het bestuur van ABC aan, op basis van de ervaren knelpunten en te verwachten ontwikkelingen, de voorkeur te geven aan een uitbreiding in de vorm van een specifieke gym/turnhal. Met een dergelijke binnensportconfiguratie (kleiner dan een algemene sporthal, maar met een vaste opstelling van materiaal en toestellen) komen gelijktijdig uren aan ruimte vrij voor verenigingen in de aangrenzende Grifthal, waar tot op heden alle LONGA-trainingen plaatsvinden. Ook het permanente opslagprobleem van de toestellen, met alle moeite van het weer (veilig) opbouwen en afbreken daarvan, kan daarmee worden opgelost. De extra capaciteit die een dergelijke uitbreiding oplevert, wordt niet direct volledig benut waardoor er nog ruimte is voor groei op de langere termijn.

Stichting ABC en de gemeente gaan de komende periode verder in gesprek over de noodzaak van de uitbreiding en de vorm die de uitbreiding zou moeten krijgen. Vervolgens wordt een kostenberekening gemaakt van zowel de kosten van de uitbreiding als de exploitatiekosten en wordt een dekkingsplan opgesteld.

Programmacoördinator Cultuurhuis
Payroll-medewerkers zijn per 1 oktober 2018 gelijk getrokken met medewerkers in dienst bij een gemeente. Dit betekent dat zij ook pensioenuitkering, eindejaarsuitkering en een uitkering levensloop ontvangen. Als gevolg zijn wij op jaarbasis **€ 7.500** meer kwijt om de programmacoördinator voor acht uur per week in te huren.

Het Cultuurhuis heeft in 2012 haar deuren geopend en sinds die tijd is er voor de genoemde acht uur in de week een programmacoördinator actief. In 2018 concludeerde de provincie in het rapport *De kracht van Cultuurhuizen* dat de programmacoördinator in cultuurhuizen een belangrijke verbindende rol speelt. 'Ze nemen initiatieven, hebben overzicht over de programmering, verbinden losse activiteiten en maken ze groter en sterker.' Ook tijdens het evaluatiegesprek over ons eigen cultuurhuis met de Stichting Cultuurhuis en gebruikers bleek hoe essentieel de rol van de programmacoördinator is. Men onderschreef unaniem dat om de potentie van het cultuurhuis nog beter te benutten een uitbreiding van de uren zeer gewenst is. Naar aanleiding van de evaluatie is een visie geformuleerd om van het cultuurhuis *de* huiskamer voor culturele en maatschappelijke ontmoeting in Woudenberg te maken. Dit draagt bij de gewenste transformatie in het sociaal domein. Een deel van de realisatie van de visie bestaat uit een uitbreiding van de programmering waaronder activiteiten in het kader van de bestrijding van eenzaamheid en dagopvang dichtbij huis. Dat vraagt een aanzienlijke tijdsinzet van vele vrijwilligers en de programmacoördinator. Daarom vragen om de uren van de programmacoördinator voor in ieder geval de komende twee jaar uit te breiden naar 16 uur week. Van de benodigde € 32.500 wordt € 10.000 gedekt uit de extra gelden Brede Regeling Combinatiefuncties. Dan blijft er **€ 22.500** over wat gedekt moet worden voor de jaren 2020 en 2021.

Contractperiode gebruiksovereenkomst Stichting Beheer Sportpark De Grift en erfpachtovereenkomst Stichting ABC loopt af
Het beheer van onze binnen- en buitensportaccommodaties hebben we uitbesteed aan twee stichtingen, te weten: Stichting Beheer Sportpark De Grift en Stichting ABC. Met de eerste stichting heeft de gemeente een gebruiksovereenkomst die een looptijd heeft van 2016 tot en met 2020. De erfpachtovereenkomst met Stichting ABC loopt tot maart 2022. Met beide stichtingen gaan we de komende kadernotaperiode in gesprek over nieuwe overeenkomsten.

Verruimde btw-vrijstelling sport
Vanaf 2019 geldt een verruimde btw-vrijstelling voor de sport. Dit heeft voornamelijk gevolgen voor verenigingen die btw-plichtig waren of die een eigen accommodatie hebben. Voor verenigingen, stichtingen en de gemeente is het sinds dit jaar niet meer mogelijk om de btw op investeringen en exploitatiekosten van sportaccommodaties terug te krijgen. Dit betekent een financieel nadeel voor verenigingen en de gemeente die (deels) gecompenseerd wordt door twee subsidieregelingen die in het leven zijn geroepen: stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) voor sportorganisaties en de specifieke uitkering (SPUK) voor gemeenten. Deze subsidieregelingen gelden vijf jaar. Op dit moment lijkt het financieel effect van de verruimde btw-vrijstelling sport voor verenigingen en stichtingen beperkt. Of dit daadwerkelijk zo is, wordt pas duidelijk als er realisatiecijfers van 2019 zijn en bezien is hoe de subsidieregeling in de praktijk uitpakt. Daarnaast kan de verruimde vrijstelling ook effect hebben op toekomstige gemeentelijke investeringen omdat niet zeker is dat de gemeente de betaalde btw via de SPUK terugkrijgt. De regeling kent namelijk een subsidieplafond en bij overschrijding krijgen gemeenten naar rato een uitkering.

Als gevolg van de verruimde btw-vrijstelling voor sport, stijgen de huurkosten voor gymnastiekonderwijs de komende jaren. Voor 2020 bedragen de hogere huurkosten **€ 7.500** oplopend naar **€ 15.000** in 2023.

Handhaving kinderopvang
De GGD controleert in opdracht van de gemeente of kinderopvangorganisaties voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen. Gemeenten moeten handhavend optreden als organisaties niet aan de eisen voldoen. De Inspectie van het Onderwijs onderzoekt jaarlijks of gemeenten hun wettelijke taken op het gebied van kinderopvang uitvoeren. Uit het landelijk onderzoek naar de kwaliteit van de kinderopvang over 2017 blijkt dat gemeenten en GGD de handhaving steeds meer op orde hebben. Ook is geconstateerd dat er ruimte is voor verbeteringen. De inspectie voert daarom in 2019 een onderzoek uit rond de intensivering van toezicht en handhaving op de gastouderopvang per 2020. En vanaf 2019 wordt daarom structureel bij 25% van de gastouders steekproefsgewijs een inspectie uitgevoerd. Dit vraagt om extra inzet van de GGD voor toezicht en de gemeente voor handhaving. De bijdrage aan de GGD stijgt hierdoor structureel met **€ 42.000** per jaar.

Meldpunt 'Bezorgd'
In oktober 2018 heeft het college 'de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag' vastgesteld. Onderdeel van die sluitende aanpak is het instellen van een regionaal meldpunt waar inwoners en organisaties niet acute zorgen over personen met verward gedrag kunnen melden. Het meldpunt is een regionale ingang van meldingen ('voorkant') en zorgt voor opvolging van die melding conform de afspraken die de gemeenten hebben gemaakt ('achterkant'). De 'voorkant' wordt in 2019 gefinancierd vanuit de ZonMw subsidie. Deze subsidie is voor één jaar verstrekt. Na één jaar dienen de regio's Eemland en Utrecht met elkaar te besluiten of en hoe het meldpunt bezorgd, aan de voorkant, wordt voortgezet inclusief afspraken over de financiering hiervan.

Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen

Beroep op minimaregelingen stijgt
Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is in 2018 licht gedaald. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn de goede arbeidsmarkt en de inzet van loonkostensubsidie en/of jobcoaching. Het beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen blijft echter onverminderd hoog. De verwachte afname vanwege het dalende aantal uitkeringen, is uitgebleven. We zien dat inwoners die vanuit de bijstand werk vinden een beroep op de minimaregelingen blijven doen. In veel gevallen stromen mensen net uit, maar is hun inkomen nog laag waardoor ze in aanmerking blijven komen voor de minimaregelingen. Deze mensen worden ook wel 'werkende armen' genoemd. Daarnaast weten inwoners goed de weg te vinden naar het Kindpakket wat er sinds begin 2018 is. Als correctie op de te lage begroting van de afgelopen jaren is op dit onderdeel een extra budget van **€ 30.000** nodig.

Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening

Invoering abonnementstarief voor maatwerkvoorzieningen 2019
Per 1 januari van dit jaar geldt het abonnementstarief van € 17,50 per vier weken op maatwerkvoorzieningen als 'eigen bijdrage' voor de Wmo. Onafhankelijk van welke (verschillende) Wmo-voorziening(en) iemand gebruik maakt, is dit de maximale bijdrage die iemand betaalt. Dit is het gevolg van een kabinetsbesluit. Of dit besluit financiële gevolgen heeft voor de gemeente, in de zin van dat meer gebruik wordt gemaakt van maatwerkvoorzieningen nu de bijdrage gemaximeerd is, wordt gemonitord.

Invoering abonnementstarief voor algemene voorzieningen 2020
Vanaf 2020 geldt het abonnementstarief van € 17,50 per vier weken zowel voor maatwerkvoorzieningen als ook voor algemene Wmo-voorzieningen met een duurzame hulpverleningsrelatie. Welke gevolgen de invoering van het abonnementstarief heeft op de algemene voorzieningen wordt uitgewerkt in de inkoopstrategie voor de contracten vanaf januari 2020. Of en welke financiële gevolgen dit heeft voor de gemeente, is nu nog niet bekend.

Inburgering
Vanaf 2019 ontvangen wij de middelen voor de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders via het gemeentefonds. Dit bedrag van € 15.000 is voor vast in de begroting opgenomen. Daarnaast heeft de gemeenteraad per 2019 structureel **€ 15.000** aan extra middelen voor vergunninghouders beschikbaar

gesteld. In de begroting van 2019-2022 is dit bedrag per abuis alleen voor 2019 opgenomen. Dat wordt in deze kadernota hersteld.

Zorgkosten Wmo en Jeugdzorg
Ter dekking van de zorgkosten Wmo en Jeugdzorg is in deze kadernota een bedrag van **€ 563.152** aan hogere uitgaven opgenomen. Dit bedrag is grotendeels gebaseerd op het zorggebruik en de daarmee samenhangende zorgkosten 2018. Ten opzichte van deze cijfers 2018 heeft een aantal wijzigingen plaatsgevonden welke hierna worden toegelicht.

Nieuwe inkoopsystematiek
Per 1 januari 2019 is voor een gedeelte van de percelen de inkoopsystematiek veranderd. Het proces om tot deze nieuwe inkoopsystematiek te komen is eind 2017 ingezet; het financiële kader met de breedspectrumaanbieders is in het najaar 2018 definitief geworden. Als uitgangspunt voor dit financiële kader zijn de realisatiecijfers 2017 genomen in combinatie met eerste signalen uit de analyse over de prognose eerste halfjaar 2018. Vervolgens is voor vier jaren een regionaal budget bepaald waarmee de zorgkosten – behoudens een indexering – voor deze percelen in principe vast zijn komen te staan. Bij grote afwijkingen in cliëntenaantallen en/of zorgvraag kan bij uitzondering een positieve of negatieve bijstelling plaatsvinden maar in principe moeten de breedspectrumaanbieders hun werkzaamheden met dit regionale budget financieren. In deze kadernota zijn voor de betreffende percelen de financiële afspraken met de breedspectrumaanbieders meegenomen in plaats van de realisatiecijfers van de zorgkosten 2018.

Indexering en autonome groei
Verder is voor alle percelen in de Jeugdzorg en Wmo voor de jaren 2019 en 2020 een indexering van 2% meegenomen voor loon- en prijsstijgingen. Voor percelen waarvoor qua financiering een P*Q-methodiek wordt toegepast, is tevens rekening gehouden met een behouden prognose van 2% autonome groei per jaar.

Verevening van regionale zorgkosten
Daarnaast is een gedeelte van de stijgende kosten voor Wmo en Jeugdzorg het gevolg van gewijzigde afspraken over de verevening van de regionale zorgkosten. Zoals in de begroting 2019-2022 vermeld, vond ten tijde van het opstellen van de betreffende begroting in de regio Amersfoort overleg plaats op het gebied van de toepassing van de risicoverevening voor de jaren 2019 en verder. Tot en met 2018 waren in de regio afspraken gemaakt ten aanzien van de onderdelen van jeugdhulp met verblijf. Hierdoor werden de kosten van deze zorgpakketten regionaal verdeeld op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel zodat gezamenlijk fluctuaties in zorgomvang opgevangen konden worden. De verdeling van de kosten van deze zorgpakketten vond plaats ongeacht het werkelijke gebruik van de zorg door de individuele gemeenten.

In het najaar van 2018 is in regionaal verband tot een gewijzigde afspraak inzake de risicoverevening gekomen. Vanaf 2019 is de verdeelsleutel zodanig aangepast dat ten aanzien van een bepaald aantal percelen de totale regionale lasten voor 50% verevend worden (solidariteitsbeginsel) en voor 50% de kosten verdeeld worden op basis van realisatie (profijtbeginsel). Dit enerzijds om elkaar als regiogemeenten te helpen grote schommelingen in kosten te dragen en anderzijds om voldoende prikkel te hebben bij iedere gemeente voor efficiënte en effectieve zorg. De afspraken zijn gemaakt voor zorgpercelen waarbij de zorgkosten per cliënt gemiddeld hoger zijn en het aantal cliënten relatief klein is. Fluctuaties in aantallen kunnen op deze percelen grote financiële gevolgen hebben.

Project maatregelen
In de begroting 2019-2022 is een pakket maatregelen zorgkosten sociaal domein opgenomen welke destijds gedeeltelijk het karakter van een algemene taakstelling hadden. Het betreft een breder pakket aan beheersmaatregelen die passen binnen de transformatie, niet ingrijpen op de kwaliteit van de zorg en de toegang tot de zorg en gezamenlijk als doel hebben om de uitgaven en inkomsten meer in balans te brengen.

Inmiddels is het project maatregelen in volle gang en zijn de eerste besparingen gerealiseerd. Zoals in de voortgangsrapportage aangegeven, is het de verwachting dat de (inhoudelijke en financiële)

projectresultaten behaald kunnen worden. Wel is zichtbaar dat een aantal resultaten meer tijd vraagt dan vooraf geschat. Alles overziend geeft de voortgang van het project maatregelen zorgkosten sociaal domein geen aanleiding om de structurele bezuiniging van € 400.000 bij te stellen.

Overige ontwikkelingen

Bijdrage onderwijs achterstandsgelden
De rechtstreekse rijksbijdrage voor onderwijs achterstandsgelden stijgt de komende jaren. In het verlengde stijgen de kosten onderwijs achterstandbeleid. Per saldo verwachten wij jaarlijks **€ 53.000** aan extra inkomsten.

Vervallen bijdrage huur volwasseneducatie
Uit de jaarcijfers van de afgelopen twee jaar blijkt dat de extra bijdrage huur volwasseneducatie niet meer nodig is. Het beschikbare budget van **€ 3.500** komt te vervallen.

Uitvoeringskosten bijstand
Voor de uitvoering van de bijstand wordt gebruik gemaakt van de diensten van de gemeente Barneveld. Door indexering stijgen de uitvoeringskosten met **€ 9.355**.

Kosten en bijdrage regiotaxi
Uit de jaarcijfers van de afgelopen twee jaar blijkt dat de kosten en bijdrage regiotaxi meevallen ten opzichte van de raming. Het beschikbare budget kan met **€ 17.600** naar beneden worden bijgesteld.

Overige verschillen
De overige verschillen in programma 1 ten opzichte van de begroting 2019-2022 bedragen ruim **€ 10.000** in 2020 teruglopend naar **€ 2.000** in 2023.

Financiële wijzigingen in programma 1

Programma 1. Samenleving

Binnen dit programma zijn de volgende verschuivingen in de budgetten:

Budgetten programma 1 (Samenleving)	2020	2021	2022	2023
Indexatie gymnastiekonderwijs	-7.500	-10.000	-12.500	-15.000
Brede impuls combinatiefuncties	-16.922	-16.922	-16.922	-16.922
Bijdrage onderwijs achterstandsgelden	53.055	53.055	53.055	53.055
Vervallen bijdrage huur volwasseneducatie	3.500	3.500	3.500	3.500
Gezondheidszorg kosten GGD	-42.306	-42.306	-42.306	-42.306
Minimaregelingen	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Programmacoördinator Cultuurhuis	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Urenuitbreiding programmacoöordinator Cultuurhuis	-22.500	-22.500	-	-
Uitvoeringskosten bijstand	-9.355	-9.355	-9.355	-9.355
Inburgering	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Sociaal domein	-563.152	-563.152	-563.152	-563.152
Regiotaxi	17.600	17.600	17.600	12.794
Overige	-10.753	1.113	1.238	-2.066
	-650.833	**-641.467**	**-621.342**	**-631.952**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Programma 2. Leefomgeving

Visie

Inwoners en ondernemers voelen zich thuis en participeren in een functionele leefomgeving die veilig en toekomstbestendig is ingericht. Een ruimte waar een ieder vrij in kan bewegen, die ook beleefd en gevoeld wordt als gemeenschappelijk, als openbaar, als van ons allen.

Ontwikkelingen op gebied van Integraal Beheer Openbare Ruimte

Onderhoud wegen

Voor de onderbouwing van de gemeentelijke begroting en voor de aanbesteding van een nieuw wegenonderhoudscontract is een nieuw beheerplan wegen opgesteld voor de periode van vijf jaar (2019-2023). Hieruit blijkt dat er een structureel tekort is op het beheer en onderhoud van de verhardingen en dat zal in de toekomst de ambities van de gemeente in gevaar brengen. De kwaliteit zal achteruitgaan en er zal achterstand in onderhoud ontstaan. Aan de hand van de onderbouwing uit het wegbeheerplan en na aftrek van uit te voeren onderhoud in verband met de investering in de herinrichting van het oostelijk deel van de wijk Laanzicht en de Nico Bergsteijnweg, is een verhoging van het budget wegen benodigd van **€ 35.000** per jaar. Het hogere budget ad. **€ 35.000** kan voor de periode 2020-2023 jaarlijks uit de reserve wegen onttrokken worden.

Aan de reserve wegen wordt jaarlijks **€ 20.000** toegevoegd. Deze toevoeging is vanaf 2020 niet meer nodig. Het vrij besteedbare deel in de reserve wegen is voldoende om kleine tegenvallers in de periode 2020-2023 op te vangen.

Onderhoud civiele kunstwerken

Voor de onderbouwing van de gemeentelijke begroting is in 2018 een nieuw inspectieplan opgesteld van de civiele kunstwerken voor de periode van vijf jaar (2019-2023). Op basis van dit inspectieplan en het vorige inspectieplan is een doorrekening gemaakt van het regulier onderhoud, groot onderhoud, de inspectie om de vijf jaar en de vervangingsinvesteringen voor de periode 2019-2033. Uit de doorrekening komt naar voren dat alle verwachte kosten voor de periode 2019-2033 bekostigd kunnen worden uit het reguliere budget van jaarlijks € 16.000, de jaarlijkse toevoeging aan de reserve kunstwerken van € 32.000 en de huidige stand van de reserve kunstwerken.

Jaarlijks fluctueert het onderhoud van de civiele kunstwerken. In de jaren dat het onderhoud het onderhoudsbudget overschrijdt, wordt deze bijgevuld door de reserve kunstwerken en in de jaren dat het onderhoud minder is dan het onderhoudsbudget wordt dit toegevoegd aan de reserve kunstwerken (zie onderstaand overzicht).

	Investering	Afschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Onderhoud							
Regulier onderhoud			10.000	5.700	5.700	5.700	8.700
Groot onderhoud			7.900	82.100	700	1.900	7.300
Inspectie							3.000
Kapitaallasten investeringen			0	940	940	940	940
			17.900	88.740	7.340	8.540	19.940
Onderhoudsbudget			16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Tlv reserve kunstwerken			1.900	72.740	-8.660	-7.460	3.940

De afgelopen jaren is de jaarlijkse toevoeging aan de reserve kunstwerken verhoogd naar € 52.000 als gevolg van mogelijke vervanging van de Brinkkanterbrug op korte termijn. In 2018 heeft een herberekening constructieve belastbaarheid plaatsgevonden van het herstel/vervanging van de Brinkkanterbrug, Hieruit is gebleken dat het risico op directe overbelasting en bezwijken van de Brinkkanterbrug bij het huidige gebruik zeer beperkt is. Wel wordt geadviseerd reparatiewerkzaamheden uit te voeren en de maximale belasting van 20 ton te handhaven om overbelasting van de brug door zwaar verkeer te beperken. Met deze maatregelen is vervanging van de

brug op dit moment nog geen dringende noodzaak. Hierdoor kan de jaarlijkse toevoeging aan de reserve kunstwerken verlaagd worden met **€ 20.000**.

Onderhoudsnoei bomen
Door het steeds ouder worden van de gemeentelijke (waardevolle) bomen(lanen) is extra onderhoudsnoei noodzakelijk. De extra kosten die hieruit uitvloeien worden begroot op **€ 12.000** per jaar.

Niet doorgaan lichtmastreclame
In de bezuinigingsronde 2015-2018 was opgenomen dat de gemeente extra inkomsten gaat genereren via lichtreclame in de lichtmasten. Uit onderzoek is gebleken dat lichtreclame niet mogelijk is op de nieuw aangeschafte lichtmasten. De extra jaarlijkse inkomsten van **€ 7.500** zijn hierdoor niet realiseerbaar.

Uitbreiding beheer en onderhoud leefomgeving
Het beheer en onderhoud van de leefomgeving neemt toe als gevolg van door de groei van onze gemeente en vergroting van het areaal. Ook de verandering van het klimaat (groeizamer weer) vraagt om een intensievere inzet van de buitendienst. Naast de vaste medewerkers van de buitendienst werken we structureel samen met medewerkers van Amfors. Daarnaast maken we gebruik van seizoenmedewerkers (social return). Voor meer mankracht wordt een extra budget van **€ 50.000** in 2020 oplopend naar **€ 100.000** vanaf 2021 gevraagd (= vier seizoenmedewerkers).

Door de gemeentelijke areaaluitbreiding is ook meer gereedschap en materieel nodig waardoor de kosten van brandstof, onderhoud vervoermiddelen en machines, bedrijfskleding en verzekeringen stijgen. De totale extra kosten die hier jaarlijks voor nodig zijn, worden geschat op **€ 40.400**.

De gemeentelijke areaalvergroting heeft tot slot tot gevolg dat hogere onderhoudskosten ontstaan van de werkzaamheden die uitgevoerd worden door Amfors, door middel van het externe machinale bestek. Aan extra budget is hier jaarlijks **€ 19.000** voor nodig.

Bijdrage ProRail
De jaarlijkse bijdrage voor onderhoud van de Spoorwegovergang Laagerfseweg is toegenomen. Hierdoor dient een verhoging van het budget plaatst te vinden van **€ 1.000** per jaar.

Hogere kosten afval

1. Aanbesteding contract verwerking GFT- en restafval:

De AVU is namens alle deelnemende gemeenten in de provincie Utrecht een aanbesteding aan het voorbereiden voor een nieuw contract voor de verwerking van GFT- en restafval. Momenteel hebben we landelijk gezien een heel laag tarief van € 40 per ton. De verwachting is dat dit tarief wel eens fors zou kunnen stijgen. Het gaat om ongeveer 950 ton restafval en ongeveer 2000 ton GFT. Het nieuwe contract gaat in op 1 januari 2021.

2. Stijging rijksbelasting op brandbaar afval:

Sinds enkele jaren betaalt de gemeente belasting aan het Rijk voor het storten en verbranden van afval. Het kabinet wil daarmee het scheiden van afval en grondstoffen stimuleren. Deze rijksbelasting op het verbranden van restafval is per 1 januari 2019 verhoogd van € 13 naar € 31 per ton restafval. Deze extra kosten zijn in 2019 niet meegenomen in de afvalstoffenheffing. Ze zijn betaald vanuit het egalisatiefonds voor afval. Voor de tarieven van 2020 betekent dit dat het variabele diftar-tarief dat de inwoners betalen per keer dat ze de ondergrondse restafvalcontainer gebruiken of de restafvalcontainer aan de straat zetten, omhoog zal gaan.

3. Kosten ROVA

Het afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in de milieustraat. Een groot deel van de investeringen zijn door ROVA bekostigd. Deze kosten worden door ROVA verwerkt in hun tarieven. Daarnaast stijgen de kosten van ROVA als gevolg van areaaluitbreiding. Door voornoemde ontwikkelingen verwacht de gemeente vanaf 2020 jaarlijks een tekort te hebben van **€ 250.000** op de afvalstoffenheffing. Via tariefsverhoging

op zowel het vaste tarief als op de variabele tarieven zal het tekort van **€ 250.000** terug gebracht worden naar nihil. In Woudenberg is het uitgangspunt een 100% kostendekkend tarief voor afvalstoffenheffing. In hoofdstuk zes van deze kadernota wordt verder op de belastingen – waaronder de afvalstoffenheffing – nader ingegaan.

Dekking rente, afschrijving en overig via afval en riolering
De investeringen van de gemeente in bijvoorbeeld de milieustraat, overheadkosten, btw en overige kosten zijn via een verdeelsleutel opnieuw toegerekend aan afval en of riolering. De hogere toerekening aan afval en riolering ligt de komende jaren tussen de **€ 55.000** en de **€ 75.000**.

Overige
De rente en afschrijvingen op programma 2 wijzigen ten opzichte van de begroting 2019-2022. De betreffende wijzigingen zijn verwerkt in deze kadernota.

Financiële wijzigingen in programma 2

Programma 2. Leefomgeving

Binnen dit programma zijn de volgende verschuivingen in de budgetten:

Budgetten programma 2 (Leefomgeving)	2020	2021	2022	2023
Onderhoud wegen	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Dekking reserve wegen	35.000	35.000	35.000	35.000
Lagere toevoeging reserve wegen	20.000	20.000	20.000	20.000
Onderhoud civiele kunstwerken	-72.740	8.660	7.460	-3.940
Dekking reserve kunstwerken	72.740	-8.660	-7.460	3.940
Lagere toevoeging reserve kunstwerken	20.000	20.000	20.000	20.000
Onderhoudsnoei bomen	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Niet doorgaan lichtmastreclame	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Onderhoud leefomgeving	-50.000	-100.000	-100.000	-100.000
Uitbreiding werkzaamheden buitendienst	-40.400	-40.400	-40.400	-40.400
Extra kosten bestek Amfors	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
Bijdrage Prorail	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Kosten afval	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Dekking rente, afschrijving en overige via afval en riolering	55.046	56.357	74.806	72.750
Overige (afschrijvingen en rente)	-64.136	-54.055	-53.171	-43.202
	-348.990	**-387.598**	**-368.265**	**-360.352**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Programma 3. Veiligheid

Visie

Woudenberg is een gemeente waarin inwoners zich veilig voelen, weerbaar zijn, omzien naar elkaar en waar respect de basisnorm is. En waarin overlast en (ondermijnende) criminaliteit een uitzondering zijn en indien aanwezig, integraal worden aangepakt.

Ontwikkelingen op het gebied van integrale veiligheid

Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg
Er is veel nieuwe wetgeving in de hoek van GGZ, veiligheid en zorg. Op 1 januari 2020 treedt de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) in werking. Deze vervangt de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). De wet heeft gevolgen voor gemeenten, Openbaar Ministerie en GGZ. Zo verandert de positie van de burgemeester. De huidige IBS wordt een crisismaatregel met andere regelgeving en een hoorplicht. Bovendien komt er een regionaal overleg tussen de burgemeester, het OM en de GGZ: loopt de verplichte zorg goed of zijn er knelpunten? Gemeenten moeten straks zelf verkennend onderzoek doen naar meldingen, die alle inwoners kunnen doen (en waar dus ook een meldpunt voor moet zijn). Waar nodig zet de gemeente het traject naar een zorgmachtiging (de huidige Rechterlijke Machtiging) bij het OM in gang.

Naast de WvGGZ treedt op 1 januari 2020 ook de Wet Zorg en Dwang (Wzd) in werking. Deze gaat specifiek over onvrijwillige zorg aan mensen met een verstandelijke beperking en/of met dementie.

Wetsvoorstel Wet BIBOB
Het wetsvoorstel geeft een aantal uitbreidingen van deze wet. De wet is, wat betreft overheidsopdrachten, niet langer beperkt tot bepaalde, als risicovol beschouwde, sectoren. Bestuursorganen krijgen meer bevoegdheden om zelf onderzoek te doen en het Landelijk Bureau Bibob kan verzoeken om advies, afwijzen als het bestuursorgaan zijn mogelijkheden voor eigen onderzoek onvoldoende heeft benut. Verdere uitbreidingen van de Wet Bibob zijn in voorbereiding.

Ontwikkelingen op het gebied van fysieke veiligheid en crisisbeheersing

Dekkingsplan
Het dekkingsplan beschrijft de repressieve dekking (opkomsttijden) vanuit de brandweerposten in onze regio. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw dekkingsplan 2020. Het dekkingsplan krijgt een dynamisch karakter. Dat wil zeggen dat het dekkingsplan niet meer voor een periode van vier jaar wordt vastgezet, maar dat vaker (jaarlijks) aanpassingen doorgevoerd kunnen worden als dit nodig of wenselijk is. Eventuele financiële effecten zijn momenteel nog niet bekend.

Beleidsplan VRU 2020 en verder
Voor de periode 2020 en verder wordt een nieuw beleidsplan ontwikkeld, wat in 2019 wordt vastgesteld. Voor de nieuwe beleidsperiode heeft de VRU de ambitie om geen aanvullende bijdrage te vragen voor nieuw beleid met uitzondering van eventuele bijstellingen in het bovengenoemde dekkingsplan.

Crisisbeheersing
De gemeentelijke organisatie wordt regelmatig ingezet voor crises in de gemeente. Denk hierbij aan het rioolincident, branden en veiligheidskwesties. Deze inzet wordt gefaciliteerd door inzet van eigen medewerkers en actuele draaiboeken. De rollen, taken en verantwoordelijkheden van de crisisteams zijn gedigitaliseerd zodat iedere betrokken medewerker bij voorbereiding op of een daadwerkelijke crisis beschikt over actuele informatie en een veilig platform voor communicatie.

Overige ontwikkelingen

Veiligheidsregio Utrecht
De kadernota VRU 2020 laat zien dat de financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten de komende jaren stijgt als gevolg van reeds ingezette beleidsontwikkelingen en wetswijzigingen.

Het gaat daarbij om het volgende:
- adviesaanvragen bouw;
- invoering omgevingswet;
- AED-uitrukken;
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren;
- Wet banenafspraak.

De hogere bijdrage van de gemeente Woudenberg voor de komende jaren is als volgt:

Structurele budgetten	2020	2021	2022	2023
Hogere bijdrage VRU	-31.000	-27.000	-27.000	-29.000
Nadelig	-31.000	-27.000	-27.000	-29.000

Lijkschouwingen
De gemeente heeft de afgelopen jaren steeds vaker kosten gemaakt voor lijkschouwingen die niet verhaald konden worden op derden. De kosten per jaar zijn op dit moment gemiddeld **€ 2.500**.

Overige
De rente en afschrijvingen op programma 3 wijzigen iets ten opzichte van de begroting 2019-2022. De betreffende wijzigingen zijn verwerkt in deze kadernota.

Financiële wijzigingen in programma 3

Programma 3. Veiligheid

Binnen dit programma zijn de volgende verschuivingen in de budgetten:

Budgetten programma 3 (Veiligheid)	2020	2021	2022	2023
Bijdrage aan de VRU	-31.000	-27.000	-27.000	-29.000
Lijkschouwingen	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Overige	-592	-579	-719	1.240
	-34.092	**-30.079**	**-30.219**	**-30.260**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Programma 4. Ruimte, wonen en ondernemen

Visie

Woudenberg is een gemeente met een sterk raamwerk van landschappelijke en ruimtelijke structuren, door deze duurzaam te verbinden, te combineren en te vernieuwen worden de kwaliteiten verder versterkt.

Ontwikkelingen op het gebied Milieu en duurzaamheid

In 2014 is het beleidsplan 'Expeditie Duurzaamheid Gemeente Woudenberg 2014 – 2018'. Deze expeditie beschrijft de verschillende reisschema's naar een duurzame Woudenbergse samenleving. We zetten deze expeditie, samen met maatschappelijk partners en inwoners voortvarend voort. Om de klimaatdoelstellingen van Parijs te halen, heeft Nederland een concept-klimaatakkoord opgesteld waarin acties worden beschreven die nodig zijn om te komen tot een CO2-reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050. In het concept-klimaatakkoord worden veel taken bij gemeenten neergelegd.
In het najaar 2019 sluiten wij de ambities op het gebied van duurzaamheid, energietransitie en klimaatadaptie en de nieuwe taken voortkomend uit het Klimaatakkoord op elkaar aan.

Verduurzamen van woningen
Om de energievraag bij woningen zoveel mogelijk te beperken, is isolatie van woningen de eerste stap die moet worden genomen. In Woudenberg zijn we gestart met project 'Energie in Woudenberg' welke verder wordt voortgezet. Dit is een project waarbij de gemeente samenwerkt met stichting Duurzaam Woudenberg, energieadviseurs en bedrijven om zo wijkgericht inwoners te begeleiden om hun woningen te verduurzamen. Een onafhankelijk (regionaal) energieloket, onder verantwoordelijkheid van de gemeente, ondersteunt in de wijkgerichte aanpak. Voor de wijkgerichte aanpak zijn technische onderbouwing van de mogelijke maatregelen (door adviseur en bedrijven ondersteund door energiecoaches), een communicatietraject en een goede database/website noodzakelijk. Voor verduurzaming woningen (inclusief energieloket) wordt structureel een budget gevraagd van **€ 15.000**.

Regionale Energiestrategie
Gemeente Woudenberg werkt met regio Amersfoort toe naar een 'bod' aan het Rijk waarin wordt aangegeven wat de (toekomstige) energievraag (warmte en elektriciteit) van de regio is en hoe deze in de regio duurzaam kan worden opgewekt. De concept-RES wordt een half jaar na het ondertekenen van het klimaatakkoord opgeleverd. De definitieve RES, de RES 1.0, wordt een jaar na ondertekening van het klimaatakkoord vastgesteld. Er zal tweejaarlijks een herijking van de RES plaatsvinden. De maatregelen zullen de komende jaren een plek moeten krijgen in het gemeentelijk beleid. De toekomstige taken en kosten voor de gemeente als gevolg van RES en andere duurzaamheidsaspecten zijn nog onduidelijk.

Warmtevisie
Voor het einde van 2021 moet elke gemeente een warmtevisie hebben opgesteld waarin wordt aangegeven wat de warmtevraag is en hoe in deze warmtevraag wordt voorzien als alternatief voor gas, inclusief een planning. Voor de wijken die al voor 2030 van het gas af gaan, moeten concrete warmteplannen worden bijgevoegd. Elke vijf jaar wordt de warmtevisie geactualiseerd. Voor het opstellen van de warmtevisie wordt in 2020 een budget gereserveerd van **€ 25.000**. Vanwege het incidentele karakter van deze investering wordt voorgesteld deze rechtstreeks te dekken uit de algemene reserve.

Omgevingswet
In het kader van de gezonde leefomgeving en de voorbereiding van het milieubeleid op de Omgevingswet zullen diverse beleidsnotities worden herzien, vanuit het project Omgevingswet. De provinciale en landelijke regelingen ten aanzien van asbestdaken, luchtkwaliteit en de omslag naar kringlooplandbouw zullen de komende tijd veel aandacht vragen. Mede in dit kader onderzoeken wij de mogelijkheid om aan te haken bij onderdelen van het manifest van Salentein. Het manifest betreft een actieplan van partners uit de agri- en foodketen, kennisinstellingen en overheid binnen de Regio Foodvalley om van het gebied de 'Proeftuin van de wereld' te maken. De partijen onderschrijven met het manifest een aantal wenselijke acties, gericht op het bieden van een duurzame toekomst aan de

primaire sector. Gedacht kan worden aan het stimuleren van innovatie maar ook de inzet van agrarische coaches.

Ontwikkelingen op het gebied van Wonen

Woudenberg heeft als aantrekkelijke woongemeente, in het midden van het land en met een heel eigen karakter, duidelijk te maken met de druk op de woningmarkt. Het is daarom belangrijk te zorgen voor een woningproductie die gelijke tred houdt met de demografische groei en dat we in woningtypen en prijssegmenten vraaggericht zijn voor alle Woudenbergers: starters, doorstarters, gezinnen, ouderen en iedereen met een zorgvraag. De woonkwaliteit, zowel als het gaat over koop- als ook over huurwoningen, in Woudenberg staat er bovengemiddeld goed voor. Deze hoge kwaliteit willen wij vasthouden. Als Woudenberg groeien we op korte, middellange en lange termijn door. De samenstelling van de bevolking verandert, we vergrijzen, net als andere gemeenten in Nederland maar er is in Woudenberg geen sprake van ontgroening.

Buurtbemiddeling

Samen met Vallei Wonen zijn wij in 2017 gestart met buurtbemiddeling in Woudenberg. Na de opstart (het werven van vrijwillige buurtbemiddelaars, bekendheid geven, samenwerking partners opzetten) zijn er in het eerste jaar zes bemiddelingen geweest. In 2018 is dit gestegen naar 12. Door de snelle inzet van buurtbemiddeling wordt escalatie van burenruzies voorkomen. Daarmee draagt buurtbemiddeling bij aan de sociale veiligheid en cohesie in Woudenberg en is geen inzet nodig van de politie, BOA, mediation en/of de woonconsulenten van Vallei Wonen, welke hogere kosten met zich brengen. Buurtbemiddeling heeft inmiddels haar waarde bewezen en daarom vinden we het belangrijk dat buurtbemiddeling structureel wordt ingezet in Woudenberg. De kosten voor buurtbemiddeling bedragen € 11.250 per jaar. Tweederde van de kosten, **€ 7.500**, komt voor rekening van de gemeente, het andere deel, € 3.750, betaalt Vallei Wonen.

Ontwikkelingen op het gebied van Economie, Recreatie en Landelijk gebied

Door de strategische ligging ten opzichte van de Food Valley, met veel doeners, en de Noordvleugel van de Randstad, met veel denkers, onderscheidt de regio Amersfoort zich van veel andere regio's in Nederland. De regio en daarmee ook de gemeente Woudenberg kan hierdoor meer profiteren van de economische groei. De Nederlandse bevolking wordt steeds welvarender en steeds ouder. Dit heeft ook effect op de economie van de regio. De gezondheidseconomie is sterk ontwikkeld en is een van de weinige sectoren die door de economische crisis heen gestaag gegroeid is. Hetzelfde geldt voor de vrijetijdseconomie.

De transitie in de landbouw biedt kansen om regionaal georiënteerde landbouw een nieuwe kans te geven in combinatie met verbreding van het boerenbedrijf. Versterking van de synergie tussen denkers en doeners, een goede bereidbaarheid, maar ook behoud en versterking van natuur en landschap, zijn daarbij belangrijk. Om de lokale economie goed te ondersteunen is het van belang dat mensen hier kunnen wonen en werken.

Economie en recreatie zijn ontwikkelingen die zich niet houden aan gemeente grenzen, samenwerking met andere overheden en bedrijven is daarbij essentieel.

Ontwikkelingen op het gebied van Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed

Ontwikkelingen op het gebied van de Ruimtelijke Kwaliteit staan nooit op zichzelf maar hangen samen met algehele maatschappelijke en economische processen. De beleidskaders van de wetgeving over de Ruimtelijke Kwaliteit moeten er voor zorgen dat geen sprake is van ad-hoc-aanpassingen, maar een ontwikkeling die ook op de lange termijn bijdraagt aan Woudenberg als aantrekkelijke woon-, werk- en verblijfsgemeente. Het wettelijke kader zal medio 2021 aanzienlijk veranderen met de Omgevingswet, door middel van het project Omgevingswet worden de werkprocessen en het beleid gereed gemaakt voor deze wetswijziging.

De waardering voor de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente kan toenemen door de kennis daarvan te vergroten. Dit gebeurt door diverse instanties die daarvoor soms de ondersteuning van de gemeente nodig hebben. Woudenberg draagt zelf bij aan kennisvergroting door het laten opstellen van een cultuurhistorische waardenkaart en actualisatie van het erfgoedbeleid. Door deze projecten integraal te

benaderen ontstaan raakvlakken met andere beleidsgebieden, zoals Groen en Recreatie. In hoeverre dit tot veranderingen leidt zal in de loop van 2019 duidelijker worden.

Bijdrage Grebbelinie Centrum
Van 2006 tot 2014 werkten gemeenten, waaronder Woudenberg, provincies en waterschap samen in de Stuurgroep Grebbelinie voor de instandhouding van de Grebbelinie. In 2017 is het Grebbelinie bezoekerscentrum geopend en een gelijknamige stichting opgericht. De missie van het bezoekerscentrum is het versterken en het beleefbaar maken van de hele Grebbelinie door middel van het faciliteren, enthousiasmeren en bij elkaar brengen van mensen. Het centrum draagt bij aan de instandhouding van de Grebbelinie en levert daarnaast een brede maatschappelijke bijdrage waarmee indirect de regio cultureel en economisch wordt versterkt. Op dit moment zijn de opbrengsten uit de exploitatie van het bezoekerscentrum nog niet kostendekkend. Het bezoekerscentrum heeft zich tot doel gesteld om in een periode van drie jaar kostendekkend te worden en heeft hiervoor een aantal bestuurlijke partners benaderd waaronder de gemeente Woudenberg en provincie Utrecht. Op basis van een verdeelsleutel is de gemeente Woudenberg gevraagd om een bijdrage van **€ 2.500** per jaar voor drie jaren (2019-2021). De provincie Utrecht heeft toegezegd om de helft van de kosten te dekken evenals het Linie Expert Team beschikbaar te stellen.

Wij stellen voor om het Grebbelinie Bezoekerscentrum te ondersteunen zodat indirect bijgedragen wordt aan de instandhouding van cultureel erfgoed en de maatschappelijk taken die het bezoekerscentrum vervult. In totaal **€ 7.500** verdeeld over **drie jaren**. De bijdrage voor 2019 zal in de zomernota 2019 verantwoord worden.

Ontwikkelingen op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Bodemtaken zoals bodemadvies inzake omgevingsvergunning bouw, bodemadvies niet Wbb-taak, beheer bodeminformatie en bodemloket zijn per 25 juli 2018 overgedragen aan de RUD door middel van een aanvullende opdracht. Ook heeft een tariefsverhoging plaatsgevonden. Daarnaast constateren we dat - door de aantrekkende economie - er meer (complexe) omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Dit betekent niet alleen structureel extra werk voor onze gemeente maar tevens voor de RUD. Verder is per 1 juli 2017 het Besluit Omgevingsrecht gewijzigd. De wijziging houdt onder andere in dat het toezicht op professionele verwijdering van asbest vanaf 1 juli 2017 een basistaak is die aan de RUD moet worden overgedragen. Vanaf 2020 gaat de RUD hier invulling aan geven en wordt deze taak overgedragen. Mogelijk dat in de toekomst nog andere asbesttaken worden overgedragen maar daar is nog geen duidelijkheid over. Alles overziend vraagt dit een extra budget van **€ 129.000.** Hier tegenover staat een voordeel van € 26.000 door vrijval van personeelskosten bij de gemeente, verwerkt in programma 5.

Overige ontwikkelingen

EBU-bijdrage (Economische zaken)
Economic Board Utrecht stimuleert innovatie en samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden. EBU organiseert op deze thema´s de samenwerkingen die leiden tot innovatie, meer banen en economische groei. EBU versnelt initiatieven door deuren te openen naar kennis, kunde en kapitaal waardoor kansen worden verzilverd. Als Woudenberg kunnen we gebruik maken en leren van regionale projecten, kennis en expertise. Gezien haar netwerk heeft EBU voor Woudenberg een verbindende rol, om projecten en kansen binnen de provincie aan elkaar te koppelen. In Regio Amersfoort verband is in december 2018 een convenant met EBU gesloten. Door bundeling van de kracht van overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven in de EBU ontstaat meer samenhang in de wijze waarop regionaal economische structuurversterking plaatsvindt. Dat betekent dat niet meer ieder voor zich bezig is, maar dat meer afstemming plaatsvindt tussen beleidsagenda's, kennisagenda's en strategische investeringen vanuit het bedrijfsleven.

De gevraagde bijdrage aan de Economic Board Utrecht (EBU) is € 1 per inwoners. Vanaf 2019 is er voor gekozen om € 0,50 per inwoner dus € 6.500 per jaar uit het budget uitvoering eigen beleid economie te gebruiken aangezien het een sterke link heeft met de uitvoeringsagenda duurzame economie. Op dit

moment wordt gewerkt aan het opzetten van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (verder: ROM) die op 1 januari 2020 van start zal gaan. Met de komst van een ROM zullen een aantal taken worden overgedragen die de EBU tot nu toe op zich heeft genomen, bij afwezigheid van een regionale uitvoeringsorganisatie. Denk hierbij vooral aan business development activiteiten en fondsontwikkeling, waarmee de EBU al een start heeft gemaakt. De herindeling van activiteiten, taken en verantwoordheden zal in afstemming met de EBU plaatsvinden.

De gevraagde bijdrage voor gemeenten zal naar verwachting € 1 per inwoner blijven. Het college wil een evaluatie van de EBU meenemen in haar besluit over voortzetting van deelname aan EBU/ROM. Voorlopig wordt een extra budget van **€ 6.500** gevraagd voor de komende jaren.

Actualisatie beleidskaart Archeologie en NGE
In 2010 is de archeologische beleidskaart en beleidsnota vastgesteld ter uitvoering van de wettelijke verplichting op dit aandachtsgebied. In deze kaart is de laag van de recente geschiedenis, de Tweede wereldoorlog, niet opgenomen. Om de kaart en het beleid actueel te maken is dat wel noodzakelijk. Tevens dienen in het archeologiebeleid de resultaten van de onderzoeken na 2009 verwerkt te worden en moet bezien worden of het beleid voldoet aan de juridische en technische vereisten van de Omgevingswet.

Gelijktijdig is, meer dan in het verleden, verplicht en wenselijk om bij de voorbereiding van grondwerk (veranderingen kabels en leidingen, maar ook bouwrijp maken gebieden) onderzoek te doen naar de kansen en daarmee risico's van Niet Gesprongen Explosieven (NGE's). De recente praktijk van de Spoorzone maakt dit duidelijk. Op het moment dat de Tweede Wereldoorlog laag onderzocht is, is beter in beeld waar rekening gehouden moet worden met NGE's. Tenslotte is het vanuit de crisisbeheersing ook goed om voorbereid te zijn, dus te weten waar risico's zijn en wat te doen bij een vondst. Wij stellen dan ook voor om deze beleidskaart in 2020 te laten opstellen en toe te voegen aan het beleid en de werkprocessen. Het kosten voor het opstellen van de beleidskaart zijn **€ 20.000**. Vanwege het incidentele karakter van deze investering wordt voorgesteld deze rechtstreeks te dekken uit de algemene reserve.

Overige
De rente en afschrijvingen op programma 4 wijzigen iets ten opzichte van de begroting 2019-2022. De wijzigingen zijn verwerkt in deze kadernota.

Financiële wijzigingen in programma 4

Programma 4. Ruimte, wonen en ondernemen

Binnen dit programma zijn de volgende verschuivingen in de budgetten:

Budgetten programma 4 (Ruimte, wonen en ondernemen)	2020	2021	2022	2023
Budget verduurzaming woningen (incl. energieloket)	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Opstellen warmtevisie	-25.000	-	-	-
Onttrekking algemene reserve opstellen warmtevisie	25.000	-	-	-
EBU bijdrage	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500
Beleidskaart archeologie	-20.000	-	-	-
Onttrekking algemene reserve beleidskaart archeologie	20.000			
Bijdrage Grebbelinie Centrum	-2.500	-2.500	-	-
Bijdrage RUD	-129.000	-129.000	-129.000	-129.000
Buurtbemiddeling	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Overige	-5.381	-1.092	-1.536	-413
	-165.881	**-161.592**	**-159.536**	**-158.413**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Programma 5. Dienstverlening

Visie

Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren de gemeente Woudenberg als een professioneel dienstverlener en partner.

Dienstverlening in het DNA

In het monumentale gemeentehuis werken we vanuit een modern kantoor met ongeveer 90 collega's samen voor, met en aan Woudenberg. Inwoners, ondernemers en organisaties staan voor ons centraal. We zijn een professionele dienstverlener en partner. We hebben of zoeken de verbinding met inwoners, ondernemers en organisaties. Wij nemen de vraag als vertrekpunt, we gaan het gesprek aan en geven vakkundig antwoord. We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. En maken duidelijk wat een inwoner, ondernemer of organisatie (niet) van ons kan verwachten. We leveren maatwerk waar mogelijk. Ongeacht door wie en hoe om informatie wordt gevraagd, er volgt op tijd een eenduidig antwoord. Bij alles wat doen gaan we zorgvuldig met persoonsgegevens om.

Ontwikkelingen op gebied van Informatisering en Automatisering

Vier ontwikkelingen geven aanleiding voor een doorkijk op de exploitatielasten van, de investeringen in en dekking van doorontwikkeling van bestaande en nieuwe applicaties (software) en apparatuur (hardware) voor de komende jaren. Hiervoor zijn afgelopen 1,5 jaar al de nodige verbetermaatregelen genomen. Conclusie is dat de huidige beschikbare budgetten en de investeringsreserve niet voldoen op korte en langere termijn.

1. Van on premise naar cloud: van lokaal geïnstalleerd en beheerd naar op afstand, bij/door leverancier, geïnstalleerd en beheerd

De exploitatielasten worden hoger door de dynamiek in het informatielandschap waar we als gemeente voortdurend moeten meebewegen met landelijke ontwikkelingen en gelijktijdig willen aansluiten bij de eigen toenemende informatiebehoefte.

De verhouding exploitatiekosten vs. investeringskosten verschuift:
- De noodzaak voor lokale installatie en beheer voor vakapplicaties neemt af.
- Bestaande functies zoals systeem- en netwerkbeheer, database beheer en technisch applicatiebeheer verplaatsen zich naar de leveranciers van de oplossing.

De ICT-kosten gaan omhoog omdat we (noodgedwongen) in deze lokaal=> cloud-transitie periode zitten, en daarmee frictiekosten hebben. We zijn niet altijd in staat om naadloos aan te sluiten op nieuwe oplossingen. Dit kan zijn vanwege contractuele redenen of afhankelijkheden in het applicatielandschap.
Bijvoorbeeld de doorontwikkeling van Office 2010 naar Office365 (cloud) heeft grote gevolgen voor (kosten) applicatielandschap. Want dit heeft gevolgen voor de kantoorautomatisering, het gebruik van Office in het zaaksysteem, gebruik van Office in onze kernapplicaties (financiën, BRP, GEO, VTH, klantcontact) onze database met sjablonen en de ondersteuning van gebruikers door de servicedesk Veenendaal.

2. Leveranciers

Leveranciers geven (last minute) aan applicaties niet door te ontwikkelen en niet meer te ondersteunen. Recente voorbeelden: applicatie klantcontact (Centric, 10-2018), applicatie leerplicht (Centric, 2018), afsprakenmodule (SIM, 12-2018) en website (Youwe, 08-2018).

3. Common Ground

Common Ground is een initiatief van twee gemeentelijke koepelverenigingen voor I&A-professionals: IMG 100.000+ en VIAG. Common Ground staat voor een moderne, agile manier van ICT-systemen ontwerpen, bouwen en beheren. Common Ground gaat uit van de gedachte van een gezamenlijk gegevenslandschap en stelt gemeenten in staat sneller te innoveren en kosten te besparen.

Met Common Ground kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend vernieuwen vanuit de basis: de gegevenslaag. Het idee is dat meerdere leveranciers gebruik kunnen maken van

dezelfde gegevens op basis van dezelfde methode. Tot die tijd blijft data in 'silo's', per domein opgesloten. Die we ontsluiten via koppelingen, die complex, kwetsbaar en duur zijn. Terwijl het beter zou zijn om gegevens eenmalig op te slaan en meervoudig te gebruiken.

4. Standaard automatiseringstaken verdwijnen en digitale-transformatie- en informatiseringsvraagstukken vragen meer organisatiebrede aandacht

Hiermee ontstaat de noodzaak om oplossingen te vinden voor deze transitie. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan nieuwe gemeente-specifieke diensten toe die voortkomen uit de behoefte om datagedreven te werken en de digitale transformatie te maken. Denk aan het beter beheren van basis-, kern, en georegistraties, kennis en expertise leveren over data-science en e-dienstverlening.

We gaan en moeten mee met ontwikkelingen zoals hierboven geschetst. De investeringen hiervoor zijn niet(/zelden) dekkend op de schaal van Woudenberg; het aantal aanvragen (bijvoorbeeld vergunningen, waardedocumenten) dekken niet de investerings- en exploitatiekosten. Alleen periodiek investeren na een afschrijvingsperiode geeft onvoldoende ruimte om te voorzien in een voortdurend veranderende behoefte. Voor de doorontwikkeling van bestaande en nieuwe applicaties (software) en apparatuur (hardware) voor de komende jaren is structureel **€ 60.000** extra budget nodig.

Ontwikkelingen op gebied van bedrijfsvoering

De omgeving waarin gemeente nu en de komende jaren opereert is complex. Denk aan de uitvoering van de tien opgaven in het Interbestuurlijke Programma (IBP), de doorgaande omvangrijke en snelle decentralisatie van rijkstaken, de economische groei en complexe maatschappelijke vraagstukken. Ook in en voor ons dorp werken we aan grote opgaven: inzet op de energietransitie, klimaatadaptie biodiversiteit, ontwikkeling van ons landelijk gebied, de versnelling van de transformatie in het sociaal domein, duurzame mobiliteit, de nieuwe omgevingswet en steeds strengere eisen voor informatie(veiligheid) en automatisering. Tot slot leidt de groei van onze gemeente tot meer dienstverlening aan inwoners en ondernemers, zoals beheer van de openbare ruimte, aanvragen, vergunningen en toezicht.

Al deze opgaven en extra taken vragen om een organisatie waarin mensen samenwerken, verantwoordelijkheid krijgen en nemen, zich snel en flexibel richten op de actuele vraagstukken in het dorp en waar professioneel en efficiënt wordt samengewerkt met inwoners, ondernemers en organisaties in onze gemeente en in de regio. Deze ontwikkelingen, samen met de al langdurig ervaren te hoge werkdruk en de toegenomen arbeidsmobiliteit is het onontbeerlijk dat we de formatie uitbreiden. We zorgen voor kwalitatief goed toegerust personeel dat kostenbewust, professioneel en samenwerkingsgericht handelt. Tevens zorgen we voor een goede werkomgeving, werkgever, prettige werksfeer en geven we invulling aan de Banenafspraak. Deze doelstellingen dragen bij aan de kwaliteit van de producten en dienstverlening aan inwoners en ondernemers en advisering over en implementatie van maatschappelijke opgaven en nieuwe taken. De kosten bedragen **€ 160.000** (2 fte).

Overige ontwikkelingen

Nieuwe rechtspositieregeling politieke ambtsdragers

Per 1 januari 2019 is er een nieuw rechtspositiebesluit voor decentrale politieke ambtsdragers in werking getreden. Hiermee komen alle gemeentelijke rechtspositiebesluiten ten aanzien van politieke ambtsdragers te vervallen. Wij moeten lokaal nog invulling geven aan dit nieuwe besluit, aan de hand van een VNG-model. Dit heeft mogelijk financiële gevolgen, omdat nog nagedacht moet worden over de manier waarop wij omgaan met de verstrekking van informatie- en communicatiemiddelen, de vergoeding van vaste reiskosten aan raads- en commissieleden en de opbouw van pensioenvoorziening voor raadsleden.

Externe voorzitter raadscommissie

De raad wil graag bij raadscommissievergaderingen gebruik maken van een externe voorzitter. De kosten hiervoor bedragen jaarlijks **€ 2.000**.

Raadsvergoedingen
De vergoeding van raadsleden in gemeenten tot 24.000 inwoners zijn verhoogd en gelijkgesteld aan de vergoeding die hoort bij de inwonersklasse 24.001 – 40.000 inwoners. De verhoging van de vergoeding gaat gelden met terugwerkende kracht, vanaf het moment waarop de raadsleden zijn aangetreden als raadslid op 29 maart 2018. De raadsvergoedingen stijgen met **€ 107.000**.

Cao personeel
De Cao Gemeenten is op 1 januari 2019 afgelopen. De onderhandelingen voor de nieuwe Cao Gemeenten 2019 zijn 1 november 2018 gestart. Het cao-overleg tussen vakbonden en de gemeenten is recent geklapt. De bonden gaan niet akkoord met het loonbod van de gemeentelijke werkgevers van 4,9% voor twee jaar en zijn weggelopen. Het loonvoorstel van de bonden ligt met 7,55% over twee jaar een stuk hoger. In de begroting 2019-2022 is reeds rekening gehouden met een loonstijging voor 2019 van 2,7%. Voor 2020 wordt rekening gehouden met een loonstijging van 3%. We ramen de cao verhoging voor 2020 op **€ 175.000**.

Gemeenten hebben nu lokaal de mogelijkheid om extra bovenwettelijk verlof toe te kennen. Hierdoor is er bij gemeenten een verscheidenheid aan bovenwettelijke verlofuren ontstaan. Harmonisatie van al dit bovenwettelijk verlof biedt uitkomst aan de behoefte van medewerkers om verlofuren flexibel en naar eigen keuze in te zetten, de arbeidsmobiliteit van medewerkers wordt verhoogd en harmonisatie draagt bij aan de ambtelijke fusies en samenwerkingen tussen gemeenten. De VNG adviseert haar leden om het overgangsrecht voor zittende medewerkers versneld af- of op te bouwen. Daarnaast wordt voorgesteld de verlofregeling per 1 januari 2021 op te nemen in de Cao Gemeenten. De kosten voor het gelijk trekken van de verlofregeling worden jaarlijks geraamd op **€ 25.000** met ingang van 2021.

Vrijval deel loonkosten naar RUD
Bodemtaken zoals bodemadvies inzake omgevingsvergunning bouw, bodemadvies niet Wbb-taak, beheer bodeminformatie en bodemloket zijn per 25 juli 2018 overgedragen aan de RUD door middel van een aanvullende opdracht (zie toelichting programma 4). Door de overdracht valt er een deel van de loonkosten van de gemeente vrij. De vrijval in de loonkosten bedraagt **€ 26.000**.

E-HRM functiewaarderingssysteem HR21
Ons huidige functiewaarderingssysteem sluit niet aan op deze organisatiekoers en dateert uit 1998. In 2018 is onderzocht welk systeem wel aansluit bij onze organisatiekoers en past in het licht van verdergaande samenwerking met andere gemeenten en bijbehorende mobiliteit van personeel. Op basis van dit onderzoek is besloten om het functiewaarderingssysteem HR21, mede ontwikkeld door de VNG, te implementeren. Implementatie van dit systeem vindt plaats in 2020 en kost eenmalig **€ 10.000**. Vanwege het incidentele karakter van deze investering wordt voorgesteld deze rechtstreeks te dekken uit de algemene reserve.

Vastgoedbeheer
Bij het raadsbesluit “aanvraag investeringskrediet verduurzaming en modernisering gemeentehuis” in de raadsvergadering van 20 december 2018 is een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht in de kadernota 2020-2023 scenario’s te schetsen voor het verdergaand verduurzamen van het gemeentehuis naar label B en label A inclusief financiële paragraaf, daarbij rekening houdend met het Erkende Maatregelenlijst die begin 2019 gepubliceerd zal worden.

In 2015 heeft een extern bureau een energiescan en een besparingsadvies afgegeven voor de volgende gemeentelijke gebouwen:
- Gemeentehuis
- Gemeentewerf
- Cultuurhuis
- Uitvaartcentrum

Voor de brandweerkazerne is destijds geen rapportage gemaakt aangezien nog onduidelijk was of de gemeente de brandweerkazerne wel of niet zou overdragen aan de VRU.

In de energiescans zijn toen voor deze gemeentelijke gebouwen de volgende energielabel berekend:

- Gemeentehuis (label E)
- Gemeentewerf (label C)
- Cultuurhuis (label A)
- Uitvaartcentrum (label C)
- Brandweerkazerne (label niet bekend)

Door het toepassen van dakisolatie bij het gemeentehuis zal dit gemeentelijk gebouw wijzigen van label E naar label C.

In verband met alle ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en de wens om inzicht te krijgen in het energieneutraal maken van de gemeentelijke gebouwen, is een extern bureau gevraagd ons te ondersteunen. Dit bureau maakt per gebouw een inventarisatie van de duurzaamheidsinvesteringen welke nodig zijn om de vijf gemeentelijke gebouw energieneutraal te maken of te verbeteren naar label A. Daarbij wordt tevens ingegaan op de terugverdientijd van de betreffende investeringen.

De uiteindelijke rapportage van het externe bureau wordt tezamen met een koppeling van de duurzaamheidsinvesteringen met ons meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen, in het tweede halfjaar 2019 aan de raad worden voorgelegd.

Accountantskosten
Door indexering stijgen de accountantskosten met **€ 3.000**.

Archiefkosten
Op basis van de werkelijke archiefkosten over de afgelopen twee jaar kan het budget met **€ 6.000** verlaagd worden.

Kantoorartikelen en kopieerkosten
Op basis van de werkelijke kosten over de afgelopen twee jaar kan het budget voor kantoorartikelen en kopieerkosten met **€ 7.600** verlaagd worden.

Overige
De rente en afschrijvingen op programma 5 wijzigen ten opzichte van de begroting 2019-2022. De wijzigingen zijn verwerkt in deze kadernota.

Financiële wijzigingen in programma 5

Programma 5. Dienstverlening

Binnen dit programma zijn de volgende verschuivingen in de budgetten:

Budgetten programma 5 (Dienstverlening)	2020	2021	2022	2023
Doorontwikkeling ICT	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
Externe voorzitter raadscommissie	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Accountantskosten	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Archiefkosten	6.000	6.000	6.000	6.000
Kantoorartikelen/kopieerkosten	7.600	7.600	7.600	7.600
Raadsvergoedingen	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Cao personeel	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000
Cao gelijktrekken verlofregeling	0	-25.000	-25.000	-25.000
Vrijval deel loonkosten naar RUD	26.000	26.000	26.000	26.000
Extra budget personeel flexibele schil	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
E-HRM functiewaarderingssysteem HR21	-10.000	0	0	0
Onttrekking uit alg reserve E-HRM functiewaarderingssyteem	10.000	0	0	0
Overig	-57.620	-39.101	-31.404	17.251
	-525.020	**-531.501**	**-523.804**	**-475.149**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering

De berekening van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire 2018 en een inschatting van de meicirculaire 2019. De hogere inschatting van de algemene uitkering is als volgt:

Algemene uitkering	2020	2021	2022	2023
Hogere algemene uitkering algemeen	342.843	307.099	321.750	454.419
Algemene uitkering combinatiefunctie (zie prog 1)	15.489	15.489	15.489	15.489
Hogere algemene uitkering compensatie vergoed raadsleden	60.000	60.000	60.000	60.000
Hogere algemene uitkering agv cao personeel	175.000	175.000	175.000	175.000
Hogere algemene uitkering jeugd	145.000	145.000	145.000	145.000
	738.332	**702.588**	**717.239**	**849.908**
- = nadelig				
+ = voordelig				

In tegenstelling tot voorgaande jaren is bij deze kadernota wel een inschatting van de meicirculaire verwerkt in de verwachte begrotingsresultaten omdat anders het financiële beeld onevenredig zwaar belast wordt terwijl de praktijk van de afgelopen jaren leert dat compensatie reëel is.

De inschatting van de meicirculaire 2019 brengt daarmee ook risico's met zich mee omdat het een inschatting betreft. Dit risico is verwerkt bij de programmarisico's in hoofdstuk 5 (onderdeel Weerstandsvermogen) van deze kadernota.

Algemene uitkering algemeen

Onze externe ondersteuner bij de berekening van de algemene uitkering heeft aangegeven op welke manier gemeenten een inschatting kunnen maken van de mogelijke opbrengsten uit de algemene uitkering die zij kunnen verwachten bij de meicirculaire 2019. Op basis van hun advies is een inschatting gemaakt. De ingeschatte opbrengsten liggen tussen de **€ 300.000** en de **€ 450.000**.

Combinatiefunctie

Vanaf 1 januari 2019 is de Brede Regeling Combinatiefuncties aangepast (voorheen Brede Impuls Combinatiefuncties). De nieuwe regeling heeft een andere focus en er is meer budget beschikbaar vanuit het Rijk. Het extra budget voor Woudenberg is **€ 15.489**.

Compensatie vergoeding raadsleden

Het Rijk is in overleg met de VNG over een structurele compensatie vergoeding raadsleden voor kleine gemeenten. Er is een aantal opties uitgewerkt. Op basis van deze opties is de inschatting dat Woudenberg minimaal **€ 60.000** gecompenseerd krijgt vanaf 2019.

Compensatie Cao personeel

De verwachting is dat het Gemeentefonds ruimte biedt voor een passende loonontwikkeling. Hoewel de werkelijke ruimte binnen het Gemeentefonds nog niet vaststaat, lijkt er ten opzichte van voorgaande jaren een verhoging plaats te gaan vinden. Als compensatie is structureel **€ 175.000** meegenomen.

Algemene uitkering Jeugdzorg

Begin mei werd bekend dat het kabinet de komende jaren honderden miljoenen extra uittrekt voor Jeugdzorg. Daarmee komt het tegemoet aan de klacht van gemeenten dat zij te weinig financiële middelen hebben voor de hulpverlening aan jongeren met psychische en/of gedragsproblemen. In 2019 gaat het naar verwachting om € 350 miljoen extra en in de drie jaren erna telkens € 190 miljoen. Met het totale bedrag van € 920 miljoen zouden gemeenten de tekorten weg kunnen werken. De extra uitkering voor Woudenberg zal naar onze inschatting vanaf 2020 **€ 145.000** bedragen. Deze aanvullende middelen is evenwel onvoldoende om de kostenstijging op het gebied van Jeugdzorg en Wmo op te vangen, waardoor een tekort resteert dat ten laste komt van de gemeentelijke begroting.

Inkomsten stijging woningen en inwoners

In de begroting 2019-2022 is de financiële impact zichtbaar gemaakt van de toename van woningen en inwoners voor zowel de inkomsten als de uitgaven. De verwachting is dat Woudenberg de komende jaren flink zal groeien. We verwachten een stijging van 200 inwoners en 100 woningen per jaar. Bij 200 inwoners en 100 woningen zullen de inkomsten in de begroting jaarlijks met € 111.000 stijgen.

Door toename van het aantal inwoners en woningen zal het gebruik van de gemeentelijke voorzieningen toenemen en waar nodig uitgebreid moeten worden. Daarom is het effect van de toename van inwoners en woningen zowel aan de uitgavenkant als aan de inkomstenkant verwerkt in de begroting 2019-2022 via stelposten.

De beleidsontwikkelingen in de vijf programma's laten zien dat de groei van Woudenberg nu al effect heeft op de voorgestelde extra budgetten voor de komende jaren. Het effect van de toename van woningen en inwoners zit gedeeltelijk verwerkt in de diverse programma's. Daarom wordt voorgesteld de inkomsten uit stijging woningen en inwoners structureel als dekking mee te nemen in de kadernota 2020-2023. Aan de inkomstenkant is tot en met 2022 rekening gehouden met een jaarlijkse toename van 100 woningen en 200 inwoners. Gezien de grondpositie van de gemeente, op dit moment, wordt vanaf 2023 de toename verlaagd naar 50 woningen en 100 inwoners per jaar.

Structurele budgetten	2020	2021	2022	2023
Inkomsten stijging woningen en inwoners	222.000	333.000	444.000	494.500
Voordelig	222.000	333.000	444.000	494.500

De ingeschatte inkomsten uit stijging van woningen en inwoners structureel als dekking mee te nemen in de verwachte begrotingsresultaten brengt een risico met zich mee. Dit risico is verwerkt bij de programmarisico's in hoofdstuk 5 (onderdeel Weerstandsvermogen) van deze kadernota.

Rente geldleningen

De rente op geldleningen valt iets lager uit als gevolg van een lager geschat rentepercentage.

Rente

Bij de algemene dekkingsmiddelen is de rentetoerekening aan de 5 programma's verantwoord.

Mutaties reserves

Er hebben mutaties plaatsgevonden in de reserves. Het gaat hierbij om de volgende reserves:

- Reserve automatisering
- Algemene reserve
- Reserve huisvesting basisonderwijs

In hoofdstuk vijf van deze kadernota worden de reserves nader toegelicht.

Financiële wijzigingen in algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen dit onderdeel zijn de volgende verschuivingen in de inkomsten:

Algemene dekkingsmiddelen	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkering	738.332	702.588	717.239	849.908
Rente geldleningen	11.000	20.550	14.500	37.450
Rente	53.611	12.139	10.591	8.627
Mutaties reserves	17.334	13.870	6.444	-22.965
Inkomsten stijging woningen en inwoners	222.000	333.000	444.000	494.500
	1.042.277	**1.082.147**	**1.192.774**	**1.367.520**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Recapitulatie aanpassing budgetten als gevolg van beleidsontwikkelingen op de vijf programma's en de algemene dekkingsmiddelen:

In de onderstaande tabel zijn de financiële consequenties in totalen per programma weergegeven.

Budgetwijzigingen per programma	2020	2021	2022	2023
1. Samenleving	-650.833	-641.467	-621.342	-631.952
2. Leefomgeving	-348.990	-387.598	-368.265	-360.352
3. Veiligheid	-34.092	-30.079	-30.219	-30.260
4. Ruimte, wonen en ondernemen	-165.881	-161.592	-159.536	-158.413
5. Dienstverlening	-525.020	-531.501	-523.804	-475.149
Totaal aanpassing budgetten	**-1.724.816**	**-1.752.237**	**-1.703.166**	**-1.656.126**
Algemene dekkingsmiddelen	1.042.277	1.082.147	1.192.774	1.367.520
Totaal beleidsontwikkelingen hoofdstuk 3	**-682.539**	**-670.090**	**-510.392**	**-288.606**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Hoofdstuk 4. Bezuinigingsopgave

4.1. Aanleiding

De afgelopen jaren zijn meerdere bezuinigingsrondes ingezet om de ambities van de gemeente en de (financiële) mogelijkheden in de gemeentebegroting in balans te houden. Zo is in periode van 2008 – 2014 tot een ronde bezuinigingen besloten met een opgave van € 951.000. Omdat deze bezuinigingsronde onvoldoende bleek voor het realiseren van een robuuste financiële situatie, is in 2013 een bezuinigingsdialoog met de samenleving gestart. Deze bezuinigingsdialoog heeft € 598.000 opgeleverd. Daarnaast is in de periode 2008 tot en met 2015 € 400.000 minder uitgegeven op het personeelsbudget. In 2015 bleek het vervolgens opnieuw nodig om de inkomsten en uitgaven strikt onder de loep te nemen om tot een duurzame financiële begroting te komen. Zodoende zijn in 2015 zes doorbraakdossiers aangewezen en uitgewerkt. Dit heeft ruim € 53.000 opgeleverd. Bij de genoemde bezuinigingsrondes is telkens rekening gehouden met en gehandeld binnen de kaders van de visie, de doelstellingen en het geldende beleid binnen de gemeente.

Voor 2020 en verder staat Woudenberg wederom voor een financiële uitdaging. Deze uitdaging is van een zodanige omvang dat in deze kadernota een bezuinigingsopgave wordt voorgesteld. Hierna volgt een overzicht van de financiële situatie en wordt ingegaan op de kaders ten aanzien van deze opgave. Aansluitend is een onderdeel opgenomen over de wijze waarop het proces wordt vormgegeven om tot een duurzame bezuiniging te komen.

4.2. Financiële situatie

Overzicht invoegen met financiële situatie / baten en lasten per programma.

Begrotingsresultaten (x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	Totaal
Vaststelling begroting 2019-2022 (raad okt 2018)	**159**	**192**	**221**	**221**	**793**
Tussentijdse aanpassingen n.a.v. raadsbesluiten:					
Aanpak ondermijning 2019-2022 (raadsbesluit 29 nov 2018)	-27	-2	-2	-2	-33
Investeringskrediet huisvesting (raadsbesluit 20 dec 2018)	-1	-1	-1	-1	-4
Bestrijding eikenprocessierups (raadsbesluit 24 jan 2019)	-15	-15	0	0	-30
Begrotingsresultaten (incl. tussentijdse raadsbesluiten)	**116**	**174**	**218**	**218**	**726**
Aanpassingen n.a.v. de Kadernota 2019-2022:					
Voorstel beleidsontwikkelingen (hfd 3)	-683	-670	-510	-289	-2.152
Voorstel wijzigingen reserves (hfd 5)	0	0	0	0	0
Voorstel belastingen (hfd 6)	250	250	250	250	1.000
Verwachte begrotingsresultaten	**-317**	**-246**	**-42**	**179**	**-426**
			+ = begrotingsoverschot		
			- = begrotingstekort		

4.3. Bezuinigingsopgave van jaarlijks € 250.000

Zoals uit het voorgaande overzicht blijkt, voorziet Woudenberg in 2020 € 317.000 meer uit te geven dan zij aan inkomsten verwacht te ontvangen. Dit verschil loopt af tot een voordelig resultaat van € 179.000 in 2023.

Wij stellen voor om de bezuinigingsopgave voor Woudenberg voor de periode 2020-2023 op gemiddeld € 250.000 per jaar te stellen. Het is namelijk onzeker of de toename van het aantal woningen en inwoners in zijn geheel behaald wordt. Daarnaast heeft de gemeente vanaf 2023 minder invloed op het realiseren van nieuwe woningen omdat zij (nog) niet over eigen gronden hiervoor beschikt. Verder is het de verwachting dat het gebruik van voorzieningen in de gemeente gaat toenemen door de stijging van het aantal inwoners. Deze toename in gebruik is slechts beperkt verwerkt in de kadernota.

Op basis van de vorige bezuinigingsrondes blijkt dat de opbrengsten uit een taakstelling doorgaans niet volledig geëffectueerd kunnen worden. De ervaring uit de vorige rondes is een realisatie van ongeveer 85%. Tot slot worden opbrengsten doorgaans niet direct in het eerste jaar volledig geëffectueerd.

Zodoende wordt voor 2020 een uitname uit de algemene reserve verwacht. Voor een duurzaam solide financiële positie van de gemeente is het wenselijk om deze reserve zo snel mogelijk aan te vullen. De algemene reserve is namelijk een belangrijk onderdeel van de berekening van de weerstandscapaciteit van de gemeente. Met de berekening van deze capaciteit wordt inzichtelijk in hoeverre de gemeente over middelen en mogelijkheden beschikt om niet-geraamde kosten die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Nu voor 2020 een uitname uit de algemene reserve wordt voorzien, daalt de weerstandcapaciteit en als gevolg het weerstandvermogen. Ook nemen de risico's door onzekerheden over de uitkeringen van het Rijk toe. Momenteel is het weerstandsvermogen van de gemeente voldoende, maar gezien de verwachte ontwikkelingen is het belangrijk deze kritisch te monitoren. In hoofdstuk vijf wordt verder op het weerstandsvermogen van de gemeente ingegaan alsmede op de gevolgen van de uitname uit de algemene reserve in 2020 op dit weerstandsvermogen.

Alles overziend, wordt een bezuinigingsopgave van jaarlijks € 250.000 voorgesteld.

4.4. Kaders

Zoals hiervoor aangegeven, is bij de afgelopen bezuinigingsrondes rekening gehouden met de in de betreffende jaren geldende visie, doelstellingen en het beleid binnen de gemeente. Hierbij is het gelukt om bezuinigingen te realiseren die niet of zeer beperkt afbreuk deden aan de doelstellingen en daarmee de kwaliteit en het niveau van dienstverlening in geringe mate hebben geraakt. Gezien de huidige financiële opgave en het gegeven dat met de afgelopen bezuinigingsrondes de budgetten al op scherp zijn gesteld, ontkomt de gemeente er niet aan om bij deze opgave scherpe keuzes te maken.

Ten aanzien van deze verdergaande keuzes heeft Woudenberg in principe de volgende mogelijkheden om de bezuinigingsopgave te realiseren:

- het temporiseren van werkzaamheden;
- het verhogen van efficiëntie en effectiviteit;
- aanpassingen aan het voorzieningenniveau en/of de toegang.

Gezien de impact van de verschillende maatregelen, stellen wij voor om zoveel als mogelijk in te zetten op maatregelen die passen bij de eerste en tweede bullet en aanpassingen aan het voorzieningenniveau en/of de toegang te beperken. Bij de eerste twee maatregelen kan overigens niet worden uitgesloten dat deze in het geheel geen invloed hebben op het voorzieningenniveau.

Gezien de kaderstellende rol van de gemeenteraad, willen we de raad vragen om kaders te formuleren bij deze bezuinigingsronde. Deze kaders worden vervolgens nader uitgewerkt en in de begroting 2020-2023 treft u de opbrengst hiervan ter besluitvorming aan. In het laatste onderdeel van dit hoofdstuk wordt dit proces nader toegelicht.

De concrete vragen aan de raad zijn zodoende:

- Hoe wenst de raad de te realiseren opbrengst over de programmaonderdelen te verdelen?
- Ten aanzien van welke programmaonderdelen kan het beleid, het voorzieningenniveau en/of de toegang worden aangepast?

Omdat scherpe keuzes ook verdergaande consequenties hebben en om de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen een weloverwogen kader te definiëren, volgt hierna een voorstel voor verdeling van de opbrengst uit de bezuinigingsopgave. Verder is voorin deze kadernota de geactualiseerde strategiekaart opgenomen. Hierin is verwerkt waar de gemeente de komende jaren voor staat en voor gaat, haar visie en de bijbehorende maatschappelijke effecten.

Voorstel verdeling bezuinigingsopgave in geld
Wij stellen voor de bezuinigingsopgave van € 250.000 als volgt te verdelen:

Programma samenleving	€ 150.000
Overige beleidsprogramma's	€ 100.000

Naar aanleiding van de recente onderzoeksrapporten naar de volumegroei Jeugdzorg en de analyse van de tekorten op het gebied van Jeugdzorg en Wmo, werd begin mei bekend dat het Rijk in de Voorjaarsnota extra middelen voor Jeugdzorg gaat vrijmaken. Dit zou gaan om € 300 miljoen voor 2019 en voor de jaren erna € 200 miljoen per jaar. Als inschatting van de extra inkomsten voor Woudenberg is in dit kader een bedrag van € 145.000 voor de jaren 2020 en verder meegenomen in deze kadernota. Dit is onvoldoende om de hogere uitgaven voor Jeugdzorg en Wmo te dekken. Om de uitgaven en inkomsten op deze terreinen in balans te krijgen, zijn verdergaande maatregelen (naast de verwachte opbrengst van het Project Maatregelen) noodzakelijk.

Zoals aangegeven, wordt de gemeenteraad concreet gevraagd om de te realiseren opbrengst over de verschillende beleidsprogramma's te verdelen. Daarbij moet worden opgemerkt dat in het voorgaande voorstel van de bezuinigingsopgave over de beleidsprogramma's geen rekening is gehouden met een opbrengst uit de algemene middelen. Indien de raad het wenst zou het college ook onderzoek kunnen doen naar een verhoging van OZB-opbrengsten of anderszins verhogingen van de inkomsten om zo de bezuinigingsopgave te realiseren.

4.5. Aanpak proces bezuinigingsopgave

In deze kadernota wordt de gemeenteraad gevraagd om de te realiseren opbrengst over de verschillende programmaonderdelen te verdelen. Daarnaast wordt de raad gevraagd om het college kaders mee te geven voor de bezuinigingsopgave. De gemeenteraad geeft hiermee invulling in haar kaderstellende rol en is daarmee opdrachtgever aan het college.

Met genoemde verdeling en de kaders voor de bezuinigingsopgave geeft het college opdracht aan het ambtelijk apparaat. Het college vormt in dit kader de stuurgroep van het proces en per beleidsprogramma wordt een bestuurlijk/ambtelijk duo gevormd om met de uitwerking aan de slag te gaan.

Indien een gedeelte van de bezuinigingsopgave door programma 1 "Samenleving" gerealiseerd moet worden, kan dit overigens niet behaald worden door werkzaamheden te temporiseren of door het verhogen van efficiëntie en effectiviteit. Beiden zijn namelijk al als uitgangspunten gehanteerd bij het Projectplan Maatregelen zorgkosten en zorggebruik. Voor verdergaande financiële besparingen binnen programma 1 wordt zodoende niet ontkomen aan maatregelen die ingrijpen op het voorzieningenniveau en/of de toegang tot zorg. Naast het onderzoeken van de mogelijkheden tot het realiseren van de bezuinigingsopgave, zal het bestuurlijk/ambtelijke duo van programma 1 een dialoog met inwoners, partners in de regio, maatschappelijke organisaties, adviesorganen en de gemeenteraad voorbereiden om de bezuinigingen inhoud te geven, de gevolgen voor de inwoners zoveel mogelijk te beperken en het vertrouwen in het zorgstelsel te behouden.

Afhankelijk van de kaders en uitgangspunten welke de gemeenteraad het college meegeeft, voorziet het college voor de overige programmaonderdelen wel mogelijkheden om de bezuinigingen door middel van het temporiseren van werkzaamheden en/of het verhogen van efficiëntie en effectiviteit. Mocht gedurende de onderzoeksfase blijken dat ook ten aanzien van andere programmaonderdelen aan het voorzieningenniveau getornd moet worden, treedt de gemeente ook ten aanzien van het betreffende onderdeel in dialoog met de samenleving.

Vervolgens worden in de begroting 2020-2023 concrete voorstellen gepresenteerd om de bezuinigingsopgave te realiseren en ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. Indien op onderdelen de dialoog met de samenleving wenselijk is, volgt een beschrijving van de stand van zaken. Als bij de begroting 2020-2023 blijkt dat de bezuinigingsopgave hoger uitvalt, komt het college in de begroting met aanvullende voorstellen. Aansluitend wordt de gemeenteraad in de raadsvergadering van oktober 2019 gevraagd te besluiten over de bezuinigingsopgave. Daarbij behoudt de gemeenteraad haar vrijheid om politieke afwegingen te maken.

Hoofdstuk 5. Financiële positie (reserves/ weerstandsvermogen)

Bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente spelen het weerstandsvermogen en de risico's een belangrijke rol. In dit hoofdstuk komen de reservepositie en de risico's aan de orde.

In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de vraag of bepaalde reserves en voorzieningen in stand moeten worden gehouden, daarna komt de reservepositie (reserves beschikbaar voor algemene middelen) en het weerstandsvermogen van de gemeente aan de orde.

Reserves

Algemene reserve
Saldo per 1-1-2019: € 1.784.000 (gecorrigeerd n.a.v. aangegane verplichtingen)
Met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering is het wenselijk een algemene reserve aan te houden. De reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en verplichtingen waar geen voorzieningen voor zijn gevormd en ter dekking van onverwachte tekorten op de jaarrekening.
Advies: algemene reserve in stand houden.

Algemene reserve grondbedrijf
Saldo per 1-1-2019: € 1.037.000
Deze reserve dient ter dekking van alle risico's die de gemeente loopt ten aanzien van grondexploitaties. Ook afwaardering van gronden komt ten laste van deze reserve. De reserve wordt gevoed uit de resultaten van de lopende grondexploitaties.
De raad heeft in april 2016 besloten de voordelige en nadelige exploitatieresultaten van de deelprojecten herontwikkeling Woudenberg-Oost te labelen in de algemene reserve grondbedrijf. Verderop in dit hoofdstuk wordt een meerjarig verloop van deze reserve in beeld gebracht.
Advies: algemene reserve grondbedrijf in stand houden.

Reserve dorpsvoorzieningen
Saldo per 1-1-2019: € 522.000
De reserve dorpsvoorzieningen is bestemd ter dekking van (toekomstige) uitgaven op het gebied van gemeenschapsvoorzieningen. De reserve dorpsvoorzieningen werd tot en met 2018 gevoed door positieve resultaten uit de grondexploitaties van het Groene Woud en Amalialaan. Vanaf 2019 wordt deze reserve niet meer gevoed.
In de begroting 2019-2022 is besloten het resterende saldo van deze reserve ad. € 1,1 miljoen beschikbaar te houden als dekking van de hogere kosten in het sociaal domein in de periode 2019 t/m 2022. Ieder jaar wordt bij de begroting opnieuw gekeken of de gereserveerde € 1,1 miljoen daadwerkelijk nodig is om de hogere kosten in het sociaal domein te kunnen dekken.
Voor 2019 wordt, zoals besloten, € 574.000 overgeheveld naar de reserve sociaal domein.
Advies: reserve dorpsvoorzieningen in stand houden.

Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2
Saldo per 1-1-2019: € 823.000
Conform raadsbesluit 17 maart 2016 is besloten een krediet beschikbaar te stellen voor Centrumplan fase 2 en dit krediet eenmalig te dekken uit de reserve dorpsvoorzieningen.
Vanwege gewijzigde financiële regelgeving mag de investering Centrumplan fase 2 niet in 1 keer ten laste van de reserve dorpsvoorzieningen worden gebracht maar dient de gemeente de investering in 20 jaar af te schrijven. Daarom wordt voorgesteld de reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2 in te voeren. Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslast van het Centrumplan fase 2 voor de komende 18 jaar. Het eerste jaar afschrijving is nog ten laste gekomen van de reserve dorpsvoorzieningen. Daarnaast is € 50.000 in deze reserve gereserveerd voor de evaluatie 2019/2020 van het Centrumplan, zoals afgesproken bij de besluitvorming van het krediet in 2016.
Advies: reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2 in stand houden.

Reserve kapitaallasten cultuurhuis
Saldo per 1-1-2019: € 2.189.000
De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslast van het cultuurhuis voor de komende 40 jaar.
Advies: reserve kapitaallasten en exploitatie cultuurhuis in stand houden met het verschil dat voortaan alleen de afschrijvingslast hier uit gedekt wordt.

Reserve speelvoorzieningen
Saldo per 1-1-2019: € 233.000
In mei 2016 is het Speelruimteplan gemeente Woudenberg "Samenspel" door de raad vastgesteld. Conform dit plan wordt de reserve speelvoorzieningen de komende jaren afgebouwd. De omvorming van de speelvoorzieningen zoals in het Speelruimteplan opgenomen, wordt bekostigd uit deze reserve (te denken valt aan het weghalen van speelplekken/toestellen, verbeteren van ondergrond bij nieuwe speelplekken en overige aanlegkosten).
Advies: reserve speelvoorzieningen in stand houden.

Reserve wegen
Saldo per 1-1-2019: € 511.000
De reserve is bestemd ter dekking van de kosten van het onderhoud van wegen welke het normale onderhoud overstijgen. Deze kosten kunnen niet worden gedekt uit de normale onderhouds- en beheerkosten. Aan de reserve dient een lange termijn onderhouds- c.q. investeringsplanning ten grondslag te liggen. De reserve is gekoppeld aan het nieuwe wegbeheerplan (2019-2023).
In deze reserve staat een bedrag van € 189.000 gereserveerd voor project VERDER.
Advies: reserve wegen in stand houden.

Reserve civiele kunstwerken
Saldo per 1-1-2019: € 139.000
Het doel van deze voorziening is te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor het onderhoud van een 14 tal civiele kunstwerken. In 2018 een nieuw inspectieplan opgesteld van de civiele kunstwerken voor de periode van vijf jaar (2019-2023). Op basis van dit inspectieplan en het vorige inspectieplan is een doorrekening gemaakt van het regulier onderhoud, groot onderhoud, de inspectie om de vijf jaar en de vervangingsinvesteringen voor de periode 2019-2033. Uit de doorrekening komt naar voren dat alle verwachte kosten voor de periode 2019-2033 bekostigd kunnen worden uit het reguliere budget van jaarlijks € 16.000, de jaarlijkse toevoeging aan de reserve kunstwerken van € 32.000 en de huidige stand van de reserve kunstwerken.
Advies: reserve civiele kunstwerken in stand houden.

Reserve automatisering
Saldo per 1-1-2019: € 198.000
Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen op gebied van ICT volgens het beleidsplan informatisering en automatisering 2016-2018 en verder. Denk hierbij aan het vervangen van bestaande apparatuur, infrastructuur en software, het uitvoeren van een aantal projecten om invulling te geven aan modernisering van de digitale dienstverlening aan inwoners (omgevingswet) én het digitaal werken voor medewerkers en bestuur, doorlopend verbeteren van informatieveiligheid, inzichtelijker maken van klantvragen, klantbeeld en verbeteren van klanttevredenheid.
Jaarlijks wordt € 87.000 t.l.v. de begroting toegevoegd aan deze reserve. De huidige stand van de reserve is noodzakelijk om de vele ICT investeringen (meestal wettelijk verplicht) voor de komende periode te kunnen bekostigen.
Advies: reserve automatisering in stand houden.

Reserve opleidingskosten personeel
Saldo per 1-1-2019: € 7.000
Deze reserve is gevormd met het doel om te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor opleidingskosten van het personeel.
Advies: reserve opleidingskosten personeel in stand houden.

Reserve kapitaallasten machinepark
Saldo per 1-1-2019: € 140.000
De reserve is gevormd ter dekking van kosten van aanschaf en vervanging van groter materieel. De jaarlijkse reservering van € 23.000 is jaren geleden bepaald aan de hand van een inventarisatie van het machinepark. Op korte termijn wordt inzichtelijke gemaakt of de jaarlijkse reservering voldoende c.q. teveel is voor aanschaf en vervanging van ons machinepark.
Advies: reserve machinepark blijft in stand.

Reserve sociaal domein
Saldo per 1-1-2019: € 574.000
De reserve is bestemd om incidentele plussen en minnen binnen het sociaal domein op te vangen. Bij de vaststelling van de begroting 2019-2022 is besloten de hogere kosten sociaal domein voor 2019 ad. € 574.000 te dekken uit de reserve dorpsvoorzieningen. Dit bedrag is per 1 januari 2019 overgeheveld van de reserve dorpsvoorzieningen naar de reserve sociaal domein.
Advies: reserve sociaal domein in stand houden.

Reserve huisvesting basisonderwijs
Saldo per 1-1-2019: € 915.000
De reserve is bedoeld om de kapitaallasten te dekken, welke samenhangen met de gemeentelijke taak te voorzien in huisvesting van het basisonderwijs. Op grond van de notitie "Lokaal onderwijsbeleid" van november 1996 is besloten jaarlijks een bedrag toe te voegen aan deze reserve. De reserve huisvesting basisonderwijs wordt jaarlijks gevoed met een bedrag van € 141.000. Medio april 2019 is gestart met het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Op basis van dit plan wordt inzichtelijk gemaakt welke investeringen er de komende jaren nodig zijn voor huisvesting basisonderwijs. De middelen in deze reserve worden in dit plan meegenomen.
Advies: reserve huisvesting basisonderwijs in stand houden.

Reserve onderhoud basisonderwijs
Saldo per 1-1-2019: € 174.000
De reserve is bestemd ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit de geactiveerde kosten van het onderhoud van het openbaar en bijzonder onderwijs (buitenkant model). Per 1-1-2015 gaat het onderhoud over naar de schoolbesturen. Deze reserve is nog nodig om de lopende kapitaallasten van oude investeringen de komende jaren te kunnen bekostigen.
Advies: reserve onderhoud basisonderwijs in stand houden met het verschil dat voortaan alleen de afschrijvingslast hier uit gedekt wordt.

Reserve onderhoud gebouwen
Saldo per 1-1-2019: € 532.000
Het doel van deze reserve is om de uitgaven voor het groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen te bekostigen. Het gaat om de gemeentelijke gebouwen: gemeentehuis, cultuurhuis, uitvaartcentrum, gemeentewerf en brandweerkazerne. Voor de 5 gemeentelijke gebouwen is intern de meerjaren-onderhoudsplanning 2015-2039 opgesteld. Deze wordt binnenkort geactualiseerd. De jaarlijkse toevoeging bedraagt € 50.000.
Advies: reserve onderhoud gebouwen in stand houden.

Reserve IBOR
Saldo per 1-1-2019: € 37.000
Voor het beheer openbare ruimte is met ingang van 2015 een nieuwe reserve IBOR ingesteld. Deze reserve is ingesteld voor investeringen en egalisatie van budgetten voor het beheer van de openbare ruimte. Op dit moment zijn er nog afzonderlijke reserves voor wegen, civiele kunstwerken speelvoorzieningen en kapitaallasten machinepark. De komende periode wordt bekeken welke voornoemde afzonderlijke reserves uiteindelijk onder de reserve IBOR komen te vallen. Verkoop van klein snippergroen (groenstrookjes) wordt jaarlijks toegevoegd aan deze reserve.
Advies: reserve IBOR in stand houden.

Reserve omgevingswet
Saldo per 1-1-2019: € 325.000
Voor de invoeringskosten Omgevingswet is in de begroting 2018-2021 een bedrag van € 285.000 beschikbaar gesteld. De invoeringskosten over de periode 2018-2024 zijn incidentele kosten die in één keer afgeschreven moeten worden. Het budget hiervoor is in 2018 aan deze reserve toegevoegd ten laste van de algemene reserve.
In verband met de nieuwe BBV-regelgeving is het niet langer mogelijk om af te schrijven op de kosten voor het opstellen van o.a. bestemmingsplannen. Vanaf 2018 wordt jaarlijks € 40.000 toegevoegd aan deze reserve om zo een buffer te creëren voor toekomstige aanpassingen die verwerkt worden in de nieuwe omgevingswet waaronder het opstellen van omgevingsvisie en omgevingsplannen.
Advies: reserve omgevingswet in stand houden.

Voorzieningen

Voorziening pensioenregeling wethouders
Saldo per 1-1-2019: € 1.035.000
Deze voorziening is bedoeld om aan de pensioenverplichtingen van gewezen wethouders te kunnen voldoen. De voorziening wordt jaarlijks bijgesteld op grond van actuariële berekeningen en kan hierdoor fluctueren.
Advies: voorziening pensioenregeling wethouders in stand houden.

Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders
Saldo per 1-1-2019: € 243.000
Deze voorziening is bedoeld om de uitgaven inzake wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders te kunnen bekostigen. Vanaf 1-1-2011 is de gemeente verantwoordelijk voor uitkering van wachtgeld aan één voormalige wethouder. Vanaf 2018 is de gemeente verantwoordelijk voor uitkering van wachtgeld aan twee voormalige wethouders. De verplichting die de gemeente heeft loopt maximaal door tot en met juli 2021. Een wachtgelduitkering is gelimiteerd tot de duur van 3 jaar en 2 maanden; indien sprake is van een verlengde uitkering en de oud-wethouder is maximaal vijf jaar verwijderd van het bereiken van de pensioengerechtigdeleeftijd, dan wordt de uitkering verstrekt tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
Advies: voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders in stand houden.

Voorziening reparatie-uitkering WW
Saldo per 1-1-2019: € 3.000
De opbouw en de maximale duur van de WW-uitkering zijn per 1 januari 2016 verkort door wijzigingen in de Wet werk en zekerheid. In de Cao Gemeenten 2016 –2017 zijn afspraken gemaakt om deze versoberingen van de WW te repareren. Deze reparatie heeft vorm gekregen door het invoeren van een reparatie-uitkering. De reparatie-uitkering wordt gefinancierd uit een kostendekkende werknemersbijdrage op het salaris.
Advies: voorziening reparatie-uitkering WW in stand houden.

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing
Saldo per 1-1-2019: € nihil
Het doel van deze voorziening is om grote schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing te voorkomen. Met ingang van 2017 is diftar ingevoerd. De heffing van afvalstoffenheffing is daarmee gebaseerd op een (beperkt) vastrechtbedrag, en een variabel deel afhankelijk van het aantal containerledigingen per huishouden. De financiële consequenties van de invoering van diftar en aanpassing flankerend beleid waren in 2017 nog niet duidelijk, maar zoals zich nu laat aanzien is de hoogte van afvalstoffenheffing niet toereikend ter dekking van toekomstige tekorten op het product afval. Dit betekent dat op korte termijn (m.i.v. 2020) verhoging van de afvalstoffenheffing zal moeten plaatsvinden óf dat het overschreden bedrag ten laste van de exploitatie komt.
Advies: voorziening egalisatie afvalstoffenheffing in stand houden.

Voorziening vervanging rioleringen

Saldo per 1-1-2019: € 4.303.000

Doel van deze voorziening is jaarlijks schommelende uitgaven van het gemeentelijk waterplan te egaliseren, en hiermee te voorkomen dat het rioolrecht steeds fluctueert. Een deel van deze voorziening wordt toegerekend als voorziening voor toekomstig groot onderhoud/vernieuwing rioolstelsel. De onderbouwing van de bedragen is te vinden in het AWP 2013 – 2017, alsmede verlenging hierop tot 2019. Voor de berekening van de toekomstige verplichtingen gaan we uit van een tijdshorizon van 12 jaar. Op korte termijn zijn grote(re) investeringen gepland, wat invloed heeft op de hoogte van de voorziening.

Advies: voorziening vervanging rioleringen in stand houden.

Voorziening renovatie sportpark De Grift

Saldo per 1-1-2019: € 276.000

Deze voorziening wordt gebruikt voor het bekostigen van renovaties op Sportpark De Grift op die onderdelen, waarvoor de gemeente volgens de overeenkomst verantwoordelijk blijft.

In de kadernota 2018-2021 is de voorziening voor het rentedeel reeds aangepast voor de lopende investeringen waardoor er jaarlijks minder wordt toegevoegd aan deze voorziening.

In de voorziening zijn ook vervangingsinvesteringen tot 2040 verwerkt waar nog wel een rentecomponent in is verwerkt. Deze rentecomponent is er nu ook uit gehaald waardoor er ruimte ontstaat in de voorziening.

Omdat de BTW voor sport is veranderd zal voor toekomstige investeringen rekening moeten worden gehouden met minder teruggave van BTW. Dit risico is nu verwerkt in de voorziening. In de nieuwe berekening van de voorziening renovatie sportpark De Grift is er rekening mee gehouden dat voor de vervangingsinvesteringen tot 2040 het BTW deel voor rekening komt van de gemeente en niet terug gevraagd kan worden via een bepaalde regeling van het rijk.

Advies: voorziening renovatie sportpark De Grift in stand houden.

Voorziening tekorten op de Grexen

Saldo per 1-1-2019: € 392.000

De bijgestelde ramingen van de grondexploitaties van de Nijverheidsweg (woningbouw) en Spoorzone A2 (bedrijventerrein) laten een verwacht nadelig eindresultaat zien. Ter dekking van de verwachtte tekorten is deze voorziening gevormd, waarvan dekking uit de reserve Grondbedrijf heeft plaatsgevonden. Er is bedrag van € 89.000 voor de Nijverheidsweg en € 303.000 voor de Spoorzone A2 voorzien.

Advies: voorziening tekorten op de Grexen in stand houden.

Voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost (N224)

Saldo per 1-1-2019: € 1.235.000

In de raad van mei 2018 heeft de raad ingestemd met een kredietvoorstel realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost (N224) van € 2.500.000. Dit krediet wordt als volgt gedekt:

- Dekking vanuit de provincie € 260.000
- Hoevelaar fase 1 € 1.005.000
- Hoevelaar fase 2 € 1.235.000

Voor het deel Hoevelaar fase 2 dient een voorziening getroffen te worden omdat deze fase nog geen kostenverhaal kent. Zodra Hoevelaar fase 2 wel een kostenverhaal kent kan deze voorziening komen te vervallen. Per 1 januari 2018 is € 1.235.000 overgeheveld van de algemene reserve Grondbedrijf naar deze voorziening.

Advies: voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost (N224) in stand houden.

Rekening houdend met de adviezen vanuit de reserves en de voorzieningen krijgen we de volgende mutaties:

Reserves/voorzieningen	Oud saldo 01-01-2019	Mutaties bij	Mutaties af	Nieuw saldo 01-01-2019
Algemene reserve	1.784.000	-	-	1.784.000
Algemene reserve grondbedrijf	1.037.000	-	-	1.037.000
Reserve dorpsvoorzieningen	1.096.000	-	574.000	522.000
Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2	823.000	-		823.000
Reserve kapitaallasten cultuurhuis	2.189.000	-	-	2.189.000
Reserve speelvoorzieningen	233.000	-	-	233.000
Reserve wegen	511.000	-	-	511.000
Reserve civiele kunstwerken	139.000	-	-	139.000
Reserve automatisering	198.000	-	-	198.000
Reserve opleidingskosten personeel	7.000			7.000
Reserve kapitaallasten machinepark	140.000	-	-	140.000
Reserve sociaal domein	-	574.000	-	574.000
Reserve huisvesting basisonderwijs	915.000	-	-	915.000
Reserve onderhoud basisonderwijs	174.000	-	-	174.000
Reserve onderhoud gebouwen	532.000	-	-	532.000
Reserve IBOR	37.000	-	-	37.000
Reserve omgevingswet	325.000	-	-	325.000
Voorziening pensioenregeling wethouders	1.035.000	-	-	1.035.000
Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	243.000	-	-	243.000
Voorziening reparatie-uitkering WW	3.000	-	-	3.000
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	-	-	-	-
Voorziening vervanging rioleringen	4.303.000	-	-	4.303.000
Voorziening renovatie sportpark De Grift	276.000	-	-	276.000
Voorziening nadelige GREXEN	392.000	-	-	392.000
Voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar (N224)	1.235.000	-	-	1.235.000
TOTAAL	**17.627.000**	**574.000**	**574.000**	**17.627.000**

Reservepositie

De gemeente Woudenberg heeft twee reserves die beschikbaar zijn voor algemene middelen, financiële tegenvallers en overige risico's. Per 1 januari 2019 is de stand van deze reserves (gecorrigeerd n.a.v. aangegane verplichtingen):

Algemene reserve	€ 1.784.000
Algemene reserve grondbedrijf	€ 1.037.000
Totaal	€ 2.821.000

Tot en met 2023 verwachten we de volgende mutaties bij de algemene reserve:

Saldo eind 2016		**2.301.817**
mutaties 2017:		
- toevoeging i.v.m. vrijval reserve kapitaallasten uitvaartcentrum Henschoten	1.155.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven digitaliseren bouwdossiers	-670	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven subsidie bedrijfsverplaatsing	-100.000	
- toevoeging i.v.m. vrijval reserve kapitaallasten uitvaartcentrum Henschoten	-66.874	
Saldo eind 2017		**3.289.273**
mutaties 2018:		
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven digitaliseren bouwdossiers	-25.950	
- aanwending i.v.m. krediet padelbanen	-75.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven migratiekosten I&A samenwerking	-121.042	
- aanwending i.v.m. voeding reserve omgevingswet	-285.000	
Saldo eind 2018		**2.782.281**
mutaties 2019:		
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven migratiekosten I&A samenwerking	-64.084	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven modernisering gemeentewerf	-78.900	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven werkbudget huisvesting alleenreizenden	-12.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven uitvoeringsplan Dienstverlening	-145.500	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven opstellen welstandnota	-12.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven BAG en WOZ/Belastingen samenwerking	-170.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven omschakeling taxatie inhoud naar opp	-44.200	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven opstellen bodemkwaliteitskaart	-38.340	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven modernisering gemeentehuis	-106.185	
- aanwending i.v.m. tekort jaarrekening 2018	-272.353	
Saldo eind 2019		**1.838.719**
mutaties 2020:		
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven Archeologiekaart	-20.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven opstellen warmtevisie	-25.000	
- aanwending i.v.m. incidentele uitgaven aanschaf E-HRM funct systeem	-10.000	
- toevoeging i.v.m. geraamd overschot jaarrekening 2019	pm	
Saldo eind 2020		**1.783.719**
mutaties 2021:		
- toevoeging i.v.m. geraamd overschot jaarrekening 2020	pm	
Saldo eind 2021		**1.783.719**
mutaties 2022:		
- toevoeging i.v.m. geraamd overschot jaarrekening 2021	pm	
Saldo eind 2022		**1.783.719**
mutaties 2023:		
- toevoeging i.v.m. geraamd overschot jaarrekening 2022	pm	
Saldo eind 2023		**1.783.719**

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Woudenberg in staat is middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'.
Het weerstandsvermogen is een graadmeter voor de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. Het is immers niet wenselijk dat er direct moet worden bezuinigd en/of omgebogen indien zich onverwachte en substantiële tegenvallers voordoen. Om vast te kunnen stellen of het weerstandsvermogen voldoende is, worden de belangrijke risico's geïnventariseerd en gerelateerd aan de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om de financiële gevolgen van dergelijke niet begrote zaken te kunnen opvangen.

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een schaalindeling van de kans. De volgende schaalindeling wordt als leidraad gehanteerd.

Schalen voor de inschatting van de kans:

- groot (= 60%) : waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- gemiddeld (= 40%) : mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- klein (= 20%) : de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

In Woudenberg onderscheiden we programmarisico's en risico's die voortvloeien uit de grondexploitatie.

De programmarisico's zijn globaal:

Programmarisico's	Begroot bedrag	% risico	Omvang	Kans	Risicobedrag
Leerlingenvervoer	477.500	10%	47.750	40%	19.100
Sociaal domein uitgaven	8.000.000	10%	800.000	60%	480.000
Volksgezondheid (kosten bestrijding ziekten)	pm		50.000	60%	30.000
Juridische procedures	20.000	100%	20.000	40%	8.000
Gemeenschappelijke regelingen	2.300.000	5%	115.000	60%	69.000
Vandalisme	PM		15.000	60%	9.000
Pensioenverplichtingen oud bestuurders	1.100.000	10%	110.000	60%	66.000
Algemene uitkering	16.000.000	2,5%	400.000	40%	160.000
Meicirculaire 2019 algemene uitkering	738.000	50%	369.000	60%	221.400
Inkomsten stijging woningen en inwoners	222.000	50%	111.000	60%	66.600
Gewaarborgde geldleningen	n.v.t.		24.000	20%	4.800
Gewaarborgde geldleningen WBV	4.200.000	0,60%	25.200	20%	5.040
Gemeentelijke garantiestelling particuliere hypotheken	1.873.000	2,5%	46.825	20%	9.365
Renterisico	100.000	40%	40.000	60%	24.000
Totaal			**2.173.775**		**1.172.305**

De risico's voortvloeiende uit de grondexploitatie bedragen:

Risico's grondexploitaties	Omvang	Kans	Risicobedrag	In weerstands-capaciteit
*Bouwgronden In Exploitatie**				
Amalialaan (7e herziening)	€ 403.300	40%/20%	€ 83.460	€ 0
Het Groene Woud (afsluiting)	€ 194.501	40%	€ 77.800	€ 0
Spoorzone locatie A2 (aparte voorziening voor)	€ 303.000		€ 303.000	€ 0
Spoorzone locatie B (5e herziening)	€ 370.026	60%/40%	€ 177.028	€ 0
Nijverheidsweg (aparte voorziening voor)	€ 89.000		€ 89.000	€ 0
Hoevelaar (fase 1) 3e herziening	€ 823.545	40%	€ 329.418	€ 0
			€ 1.059.706	€ 0

* Bij de grondexploitaties Prinses Amalialaan, Het Groene Woud en Hoevelaar fase 1 is het geraamde exploitatieresultaat hoger dan de verwachte risico's. Bij deze grondexploitaties is het risicobedrag daarom op nihil gezet. Voor de grondexploitaties Spoorzone A2 en B en Nijverheidsweg is een aparte voorziening gevormd waardoor bij deze grondexploitaties eveneens het risicobedrag op nihil is gezet.

De risico's van de in exploitatie genomen gronden worden in hoofdstuk 7 van deze kadernota nader toegelicht.

In totaliteit zijn op dit moment de risico's:	
Programmarisico's	€ 1.172.000
Risico's grondexploitaties	€ 0
Totaal	€ 1.172.000

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Woudenberg beschikt om niet-geraamde kosten die onverwachts en substantieel zijn (bijvoorbeeld in geval van een calamiteit) te dekken. Onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn:

- het vrije aanwendbare deel van de reserves;
- de stille reserves;
- post onvoorziene uitgaven;
- onbenutte belastingcapaciteit.

In de navolgende tabel is de weerstandscapaciteit voor Woudenberg berekend:

Weerstandscapaciteit Woudenberg	
Weerstandscapaciteit per 1-1-2019:	
- Algemene reserve	1.784.000
- Algemene reserve grondbedrijf *	0
- Stille reserves	0
- Onvoorziene uitgaven	0
- Onbenutte belastingcapaciteit **	1.189.000
Totaal	**2.973.000**

* De algemene reserve grondbedrijf wordt niet meegenomen bij de berekening van de weerstandscapaciteit aangezien we deze reserve beschikbaar willen houden voor de toekomstige ontwikkelingen in Woudenberg Oost.

** Onbenutte belastingcapaciteit: voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het artikel 12-beleid. Dit betekent dat indien de gemeente Woudenberg niet meer in staat zou zijn om de structureel zich manifesterende risico's binnen de exploitatie op te vangen de gemeente door het Rijk gewezen zou worden op de mogelijkheid om de OZB-tarieven te verhogen om zodoende meer structurele opbrengsten te realiseren. Dit noemt men het artikel 12-beleid.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandcapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicoberekening voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	2.973.000	2,54
	Benodigde weerstandscapaciteit		1.172.000	

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen groter is dan 1. Groter dan 1 duidt erop dat de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is om de gekwantificeerde risico's op korte termijn af te kunnen dekken.

Algemene reserve grondbedrijf

De raad heeft in de raadsvergadering van 21 april 2016 besloten (mogelijke) voordelige exploitatieresultaten van Spoorzone A1, Spoorzone A2, Spoorzone B en Woningbouw Hoevelaar fase 1 bij afsluiting van deze grondexploitaties toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf en deze binnen de algemene reserve grondbedrijf te labelen ten behoeve van deelproject Ontsluiting N224 Woudenberg-Oost aangezien dit deelproject nadelig zal zijn.

Tot en met 2023 verwachten we de volgende mutaties bij de algemene reserve grondbedrijf:

Saldo eind 2017		**1.767.375**
mutaties 2018:		
- aanwending a.g.v. investeringskrediet Ontsluiting N224	-1.235.000	
- aanwending a.g.v. voorziening tekort GREX Nijverheidsweg	-89.000	
- aanwending a.g.v. voorziening tekort GREX Spoorzone A2	-303.000	
- te betalen vennootschapsbelasting 2018 grondbedrijf	-77.500	
- aanwending a.g.v. dekking lagere rentetoerekening	-75.000	
- toevoeging definitieve exploitatieresultaat GREX Spoorzone A1	191.104	
- toevoeging definitieve exploitatieresultaat GREX Westerwoud	9.464	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	830.000	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREXEN correctie	-41.100	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Het Groene Woud	60.000	
Saldo eind 2018		**1.037.343**
mutaties 2019:		
- te betalen vennootschapsbelasting 2019 grondbedrijf	-100.000	
- te betalen vennootschapsbelasting 2016 en 2017 grondbedrijf correctie	155.000	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	600.000	
- toevoeging definitieve exploitatieresultaat GREX Het Groene Woud	87.796	
Saldo eind 2019		**1.780.139**
mutaties 2020:		
- te betalen vennootschapsbelasting 2020 grondbedrijf	pm	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	330.000	
- toevoeging definitieve exploitatieresultaat GREX Spoorzone B	30.019	
Saldo eind 2020		**2.140.158**
mutaties 2021:		
- te betalen vennootschapsbelasting 2021 grondbedrijf	pm	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	230.000	
Saldo eind 2021		**2.370.158**
Mutaties 2022:		
- te betalen vennootschapsbelasting 2022 grondbedrijf	pm	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	160.000	
Saldo eind 2022		**2.530.158**
Mutaties 2023:		
- te betalen vennootschapsbelasting 2023 grondbedrijf	pm	
- toevoeging tussentijdse exploitatieresultaat GREX Amalia	128.477	
- toevoeging definitieve exploitatieresultaat GREX Hoevelaar fase 1	444.178	
Saldo eind 2023		**3.102.813**

Vanaf 2016 zijn gemeenten belastingplichtig geworden voor vennootschapsbelasting. De organisatie heeft, samen met een extern adviesbureau, de financiële impact voor onze gemeente inzichtelijk gemaakt. Op basis van een inventarisatie is bepaald voor welke activiteiten van de gemeente een mogelijke belastingplicht ontstaat. Vennootschapsbelasting zal voor Woudenberg gaan gelden voor de grondexploitaties. De komende jaren verwachten we een winst bij de grondexploitaties waarover vennootschapsbelasting betaald zal moeten worden.

Medio mei 2019 heeft Woudenberg de definitieve aangifte Vennootschapsbelasting 2016 en 2017 gedaan. Beide aangiften kwamen uit op nihil te betalen vennootschapsbelasting. We zijn op dit moment bezig met het bepalen van de fiscale openingsbalans 2018 en de jaarwinst grondbedrijf 2018 (dit in samenwerking met het externe adviesbureau). Op basis van deze gegevens kan dan berekend worden voor welk bedrag Woudenberg definitief vennootschapsbelasting gaat betalen voor het jaar 2018. De voorlopige aangifte 2018 is bepaald op € 77.500.

Aangezien wij de komende jaren vennootschapsbelasting gaan betalen vanwege het grondbedrijf zal de te betalen vennootschapsbelasting rechtstreeks ten laste worden gebracht van de grondexploitaties via een jaarlijkse onttrekking uit de algemene reserve grondbedrijf. De algemene reserve grondbedrijf wordt gevoed door middel van de winsten uit de grondexploitaties.
Door de te betalen vennootschapsbelasting direct te dekken uit de algemene reserve grondbedrijf heeft dit geen invloed op het begrotings- en jaarrekeningresultaat van de gemeente.

Hoofdstuk 6. Belastingen/tarieven

De raad heeft in oktober 2018 ingestemd met de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamercommissie Vallei en Veluwrand uit het rapport ”Inkomsten en risico’s in Woudenberg” van 27 juni 2018. Eén van de aanbevelingen die de rekenkamercommissie heeft gedaan gaat over de mogelijkheden voor belastinginning. De rekenkamercommissie adviseert het bestuur de mogelijkheden voor belastinginning te verkennen en een afweging te maken over het wel of niet innen van belastingen.

Besloten is de mogelijkheden voor belastinginning inzichtelijk te maken bij de kadernota 2020-2023. De raad kan ter voorbereiding op de begroting 2020 politieke afwegingen maken over het wel of niet innen van de betreffende belastingen. De belastingen die de gemeente op dit moment niet int zijn: reclamebelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting (parkeergelden). Woudenberg int ook geen precariobelasting, echter deze belasting is landelijk afgeschaft per 1 juli 2017.

Reclamebelasting

De reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Voor de belastingheffing is het voldoende dat sprake is van een tot het publiek gerichte aankondiging met het doel de aandacht van het publiek te trekken. De reclamebelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten vrij besteedbaar zijn. Daarnaast kan de reclamebelasting een regulerend karakter hebben doordat bedrijven en instellingen bewuster nadenken over het aanbrengen van reclame-uitingen.

De reclamebelasting is lange tijd door maar een beperkt aantal gemeenten geheven. De laatste jaren neemt de belangstelling voor de reclamebelasting echter toe. Dit komt doordat de reclamebelasting steeds vaker wordt ingezet voor ondernemersfondsen waarmee verbeteringen in bijvoorbeeld een winkelgebied of op een bedrijventerrein worden gefinancierd.

Al meer dan 10 jaar experimenteren ondernemers en gemeenten in heel Nederland op uitgebreide schaal met ondernemersfondsen. Grofweg zijn er drie varianten. De eerste methode is een heffing op de OZB. De tweede variant is een heffing in de vorm van reclamebelasting. De derde is de zogeheten BIZ, ofwel BedrijvenInvesteringsZone. Deze regeling kon tot 2012 via de experimentenwet BIZ worden opgezet en sinds 1 januari 2015 via de nieuwe wet BIZ.

Huidige situatie in Woudenberg

In Woudenberg wordt sinds 2015 de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) als ondernemersfonds gebruikt. Daarnaast wordt in Woudenberg van ondernemers de OZB-niet woningen geheven. Reclamebelasting wordt niet in Woudenberg geheven.

In den lande is regelmatig onderzoek gedaan welk type ondernemersfonds het beste geheven kan worden. Tijdens deze onderzoeken is op basis van ervaringen van besturen de voor- en nadelen in beeld gebracht van de BIZ en reclamebelasting. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat de nadelen van reclamebelasting groter zijn dan die van de BIZ sinds de nieuwe wetgeving BIZ per 1 januari 2015.

Reclamebelasting	BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)
Voordelen: – De meeste ondernemers hebben openbare aankondigingen en betalen mee. – De gemeente kan per gebied een tarief bepalen. – Reclamebelasting kan op elk moment worden ingevoerd. Nadelen: – Ondernemers zonder openbare aankondigingen betalen niet mee, maar delen	Voordelen: – De ondernemer besluit over het instellen en opheffen van de BIZ, de gemeente is uitvoerder. – De ondernemer betaalt specifiek voor het eigen winkelgebied en niet voor alle ondernemers in de gemeente. Het is mogelijk verschillende tarieven te hanteren. Nadelen: – De gemeente is niet verplicht een BIZ-regeling in te stellen.

wel mee in het fonds. – Alleen aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn tellen mee. Winkels op binnenterreinen van winkelcentra niet. – Gemeente bepaalt of de reclamebelasting in ondernemersfonds gestort wordt. – Gevoelig voor bezwaarprocedures.	– Voorwaarde is dat een ruime meerderheid (65%) van degene die moeten betalen, ermee instemt.

Het grootste en ook principiële bezwaar tegen reclamebelasting is dat de raad bepaalt of er wel of geen ondernemersfonds komt. Bij een BIZ beslissen degenen die moeten betalen of het er komt. Dit leidt ertoe dat de initiatiefnemers (gebruikers en/of eigenaren) van de BIZ vooraf een breed draagvlak moeten creëren. Draagvlak zorgt voor meer betrokkenheid, niet alleen om een pot geld te creëren, maar ook gezamenlijk doelen bepalen, een strategie voor de toekomst uitzetten en enthousiast samenwerken – onderling en met nieuwe partners.

Voorstel
Wij stellen voor in Woudenberg geen reclamebelasting in te voeren aangezien wij al een aantal jaren een BIZ hebben. De BIZ zorgt voor meer draagvlak onder de ondernemers dan reclamebelasting. Bij een BIZ betalen alle ondernemers mee aan het ondernemersfonds. Bij reclamebelasting is dat niet het geval.

Forensenbelasting

Gemeenten hebben de wettelijke bevoegdheid om forensenbelasting te mogen heffen. Forensenbelasting wordt in het merendeel van de gevallen geheven van natuurlijke personen die zonder in de gemeente een hoofdverblijf hebben, er op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zichzelf of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De gemeubileerde woning moet aan een aantal eisen voldoen. Zo moet de gemeubileerde woning een toilet, de beschikking over een keuken en een wasgelegenheid hebben.

Het heffen van forensenbelasting kan op verschillende manieren:
- Een tarief in rekening brengen gebaseerd op de WOZ-waarde, eventueel met een onderverdeling in waardeklassen;
- Een tarief in rekening brengen gebaseerd op de vloeroppervlakte en de beschikbare grond bij de woning;
- Een vast tarief per woning in rekening brengen.

De inkomsten uit de forensenbelasting vallen toe aan de algemene middelen van de gemeente. Dat betekent dat de inkomsten geen vooraf bepaald bestemmingsdoel hebben maar dat de raad bepaalt waarvoor de opbrengsten uit deze belasting worden ingezet. De opbrengsten van de forensenbelasting zijn doorgaans relatief laag in verhouding tot andere belastingen die de gemeente heft. Een uitzondering geldt voor de gemeenten met veel tweede woningen; hier kan de forensenbelasting juist een substantieel deel van de belastingopbrengsten zijn. Wij verwachten dat het aantal tweede woningen in Woudenberg beperkt is.

Gemeenten mogen zowel toeristenbelasting als forensenbelasting heffen. Deze belastingen vertonen enkele overeenkomsten omdat beiden worden geheven van niet-inwoners van een gemeente. Toeristenbelasting wordt geheven bij verblijf in een hotel, camping of vakantiepark. Forensenbelasting wordt geheven van iemand die niet in de gemeente woont maar in de gemeente wel gedurende 90 dagen of meer de beschikking heeft over gemeubileerde woonruimte.

Huidige situatie in Woudenberg
Woudenberg heft al wel vele jaren toeristenbelasting. De opbrengst uit de toeristenbelasting bedraagt jaarlijks circa € 224.000.

Eigenaren met een vakantiewoning (op een vakantiepark of camping) welke deze meer dan 90 dagen voor zichtzelf of voor hun gezin beschikbaar houden, betalen op dit moment toeristenbelasting.

Eigenaren van een tweede woning (niet op een vakantiepark of camping) betalen op dit moment OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Woudenberg heeft de mogelijkheid om bij eigenaren van vakantiewoningen naast de toeristenbelasting ook forensenbelasting te heffen. Juridisch kan dit echter deze eigenaren worden dan wel dubbel belast. Ook bij eigenaren van een tweede woning (niet op een vakantiepark of camping) heeft Woudenberg de mogelijkheid om naast OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing forensenbelasting te heffen. Deze eigenaren betalen dan een extra gemeentelijke belasting ten opzichte van eigenaren die één woning bezitten.

Voorstel
Wij stellen voor in Woudenberg geen forensenbelasting in te voeren. Bij invoering van forensenbelasting worden eigenaren van een vakantie- of een tweede woning dubbel belast aangezien zij reeds toeristenbelasting respectievelijk OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing betalen.

Parkeerbelasting

Gemeenten hebben de wettelijke bevoegdheid om parkeerbelasting te mogen heffen. De parkeerbelasting heeft een regulerend karakter. Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van een gemeente gereguleerd. In de praktijk zijn er 2 vormen:

1. Een belasting voor het daadwerkelijke parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen;
2. Een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.

De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen toe aan de algemene middelen van de gemeente. Dat betekent dat de gemeenteraad beslist over de besteding van de inkomsten uit de parkeerbelasting.

De heffing van parkeerbelasting vereist een vastgestelde verordening. De gemeenteraad stelt de verordening vast. De verordening regelt in ieder geval:

- Het gebied waarin de belasting wordt geheven;
- De tarieven voor de parkeerbelasting;
- Welke vorm of vormen parkeerbelasting worden geheven.

Huidige situatie in Woudenberg
Woudenberg heft op dit moment geen parkeerbelasting. De afgelopen jaren is de discussie over wel of niet heffen van parkeerbelasting in Woudenberg sporadisch aan de orde gekomen bij vergaderingen met het gemeentebestuur.

Veel gemeenten voeren betaald parkeren in om de parkeerdruk te verminderen. “Betaald parkeren” is een goed instrument om het gebruik van de openbare ruimte in het centrum of in een wijk te reguleren en daarmee de leefbaarheid te verbeteren.
Binnen de gemeente Woudenberg is de parkeerdruk minimaal. De blauwe zone welke toegepast wordt in het centrum is op dit moment voldoende als parkeermaatregel om het gebruik van de openbare ruimte in het centrum te reguleren.

Voorstel
Wij stellen voor geen parkeerbelasting in te voeren. De parkeerdruk in onze gemeente is niet groot waardoor invoering van bijvoorbeeld “betaald parkeren” op dit moment niet noodzakelijk is en daarnaast zal een parkeerbelasting op weerstand onder inwoners en ondernemers stuiten.

Lastendruk 2020 Woudenberg

Het is algemeen bekend dat de lokale lastendruk in de gemeente Woudenberg in de verschillende publicaties gemiddeld scoort als het gaat om de laagste lastendruk. In 2019 liggen de woonlasten van Woudenberg iets boven het landelijk gemiddelde.

Lokale lastendruk:	Nederland	Woudenberg
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 672,00	€ 745,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 740,00	€ 771,00
OZB woningen	0,1115%	0,1152%
OZB niet-woningen	0,4779%	0,3103%
Afvalstoffenheffing éénpersoonshuishouden	€ 214,00	€ 166,00
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 263,00	€ 192,00
Rioolheffing éénpersoonshuishouden	€ 178,00	€ 216,00
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	€ 196,00	€ 216,00
Hondenbelasting (per hond)	€ 45,46	€ 71,10
Toeristenbelasting (per overnachting)	€ 2,34	€ 1,27

In dit hoofdstuk wordt een eerste inzicht geboden in de ontwikkeling van de belastingen en tarieven in het jaar 2020. De ontwikkelingen van de volgende belastingsoorten worden onder de loep genomen:

- onroerende zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- rioolheffing;
- hondenbelasting;
- toeristenbelasting;
- leges;
- lijkbezorgingsrechten.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Bij de vaststelling van de begroting 2019-2022 is besloten de OZB-tarieven de komende jaren jaarlijks te corrigeren met 1,5% aangezien is afgesproken dat de lokale lastendruk in principe niet met meer dan de inflatiecorrectie stijgt.

Vanwege te laag ingeschatte stijging van de WOZ-waarden van woningen in 2019 is het OZB-tarief woningen voor 2019 te hoog vastgesteld. Zonder correctie werkt de te hoge vaststelling in 2019 structureel door in de volgende jaren. Correctie van de aanslag in het lopende jaar 2019 zelf brengt risico's met zich mee omdat iedere aanslag separaat gecorrigeerd dient worden. Daarop volgt een extra correctieronde als gevolg van gegrond verklaarde bezwaren. Dit geeft voorts extra kosten door administratieve lasten en uitvoeringskosten. Daarom stellen wij voor dit te corrigeren in 2020. Het tarief OZB 2020 voor woningen wordt zowel structureel als incidenteel (terugbetaling over 2019) gecorrigeerd. Via onderstaande berekening wordt toegelicht hoe het OZB-tarief 2020 voor woningen er dan uitziet en welk bedrag een eigenaar van een woning met een indicatieve WOZ-waarde van € 300.000 aan OZB gaat betalen.

Berekening te hoog % OZB-tarief 2019 woningen

			Te betalen OZB bij
			€ 300.000 WOZ waarde
Berekende OZB tarief 2019:			
OZB tarief woningen 2018	0,1180%		
1,5% stijging	0,0018%		
Voorlopig tarief	0,1198%		
Gemiddelde stijging WOZ waarden 3,84 %	-0,0046%		
(= 5,84 % stijging - 2 % correctie 2018 = 3,84 %)			
OZB tarief woningen 2019	0,1152%		€ 345,60
OZB tarief 2019 had moeten zijn:			
OZB tarief woningen 2018	0,1180%		
1,5% stijging	0,0018%		
Voorlopig tarief	0,1198%		
Gemiddelde stijging WOZ waarden 7,30 %	-0,0087%		
(= 9,3 % stijging - 2 % correctie 2018 = 7,3 %)			
OZB tarief woningen 2019	0,1111%		€ 333,30
Te hoog % OZB tarief 2019	0,0041%		€ 12,30

Het te hoog % OZB-tarief 2019 bedraagt 0,0041%. Dit percentage wordt zowel structureel (2020 en volgende jaren) als incidenteel (correctie 2019 verwerkt in 2020) gecorrigeerd in het OZB-tarief voor 2020. De berekening is dan als volgt:

Voorstel OZB-tarief 2020

			Te betalen OZB bij
			€ 300.000 WOZ waarde
Voorstel OZB tarief 2020:			
OZB tarief woningen 2019	0,1152%		
Correctie 2019 structureel	-0,0041%		
	0,1111%		€ 333,30
1,5% stijging 2020	0,0017%		
	0,1128%		€ 338,40
Correctie 2019 incidenteel	-0,0041%		
Voorlopig tarief 2020 (excl WOZ stijging)	0,1087%		€ 326,10

Bij bovenstaand voorstel zal de eigenaar van een woning met een WOZ-waarde van € 300.000 in 2020 € 19,50 (€ 345,60 - € 326,10) minder aan OZB betalen dan in 2019. Het bedrag van € 19,50 is als volgt opgebouwd:

Correctie 2020 en volgende jaren	€ 12,30
Correctie 2019	€ 12,30
Stijging OZB 2020 = 1,5 %	-€ 5,10
Totaal	€ 19,50

In 2021 wordt het OZB-tarief voor 2021 weer gecorrigeerd met de correctie 2019 incidenteel. Het OZB-tarief voor 2021 ziet er dan als volgt uit:

			Te betalen OZB bij
			€ 300.000 WOZ waarde
Voorstel OZB tarief 2021:			
OZB tarief woningen 2020	0,1087%		
Vervallen correctie 2019 incidenteel van 2020	0,0041%		
	0,1128%		€ 338,40
1,5% stijging 2021	0,0017%		
Voorlopig tarief 2021 (excl WOZ stijging)	0,1145%		€ 343,50

De hogere opbrengst OZB 2019 als gevolg van de hogere WOZ-waarden van woningen in 2019 is niet meegenomen in de cijfers van deze Kadernota 2020-2023.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

We willen inwoners stimuleren het afval beter te scheiden en daarmee de hoeveelheid restafval te verminderen. Daarom is er in 2017 voor gekozen om diftar in te voeren. Inwoners gaan betalen voor het aantal keren dat ze restafval aanbieden. Daarnaast betalen ze een vast bedrag voor de overige afvalstromen.

Vanaf 2017 zijn er twee tarieven: het vastrecht en het variabele tarief. Het vastrecht is voor iedereen gelijk. Het variabele tarief hangt af van het aantal keren dat een minicontainer aan de straat wordt gezet of van het aantal keren dat afval in de ondergrondse container gestort wordt. Met het variabele tarief worden alleen de kosten van het inzamelen, transporteren en verwerken van het restafval gedekt. De overige kosten worden gedekt vanuit het vastrecht. De tarieven voor 2020 zijn nog niet bekend.

Door een hoger tarief voor verwerking GFT- en restafval via de AVU, een hogere rijksbelasting op brandbaar afval en hogere kosten ROVA verwacht de gemeente vanaf 2020 jaarlijks een tekort te hebben van **€ 250.000** op de afvalstoffenheffing. Via tariefsverhoging op zowel het vaste tarief als op de variabele tarieven zal het tekort van € 250.000 terug gebracht worden naar nihil. Het totale tarief afvalstoffenheffing (vast tarief en variabele tarief opgeteld) zal voor een meerpersoonshuishouden in 2020 stijgen tussen de € 40 en € 50 per jaar. De tarieven voor 2020 worden in de begroting 2020-2023 voorgelegd aan de raad.

Rioolheffing

Voor rioolheffing geldt als uitgangspunt een 100% kostendekking. Op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) wordt het tarief bepaald om tot een kostendekkende rioleringszorg te komen. In de raadsvergadering van 28 februari 2013 is het Afvalwaterplan 2013-2017 vastgesteld. Bij de behandeling van het Afvalwaterplan is tevens aan de raad voorgesteld het tarief voor rioolheffing met ingang van 2014 jaarlijks met 5% (excl. inflatie) te verhogen. In het afvalwaterplan is aangegeven dat een kostendekkend tarief voor rioolheffing in 2023 van € 253,37 (excl. inflatie) noodzakelijk is. De raad is niet akkoord gegaan met dit voorstel. Via een amendement heeft de raad besloten de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud niet te verwerken in de rioolheffing.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 heeft het college opnieuw voorgesteld de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud te verwerken in de rioolheffing. De raad heeft bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 (raadsvergadering van 27 juni 2013) via een amendement besloten het tarief voor de rioolheffing (inclusief kosten baggeren watergangen en wateronderhoud) met ingang van 2014 jaarlijks te laten stijgen zodat er na 15 jaar, te weten in 2028, sprake is van een kostendekkend tarief.

Om het kostendekkend tarief van € 253,37 in 2028 te halen zal de komende 15 jaar het tarief (excl. inflatie) jaarlijks met 3,1% stijgen. Rekening houdend met een inflatie van 2% zal het tarief jaarlijks met 5,1% stijgen. Het tarief rioolheffing zal dan in 2028 € 338,26 bedragen.

Het Afvalwaterplan 2013-2017 loopt per 31 december 2017 af. De raad heeft in november 2017 besloten het huidige afvalwaterplan met 2 jaar te verlengen tot 31 december 2019. Omdat er de komende jaren veel veranderingen verwacht worden op het gebied van invoering omgevingswet (daarmee vervalt de verplichting van een GRP), voortzetten van inzichten in klimaatontwikkeling, etc. is het niet wenselijk op dit moment een nieuw GRP op te stellen. Het is wenselijk om dit uit te stellen met 2 jaar, zodat er meer inzichten zijn op de impact van de omgevingswet en klimaatontwikkelingen. Om het huidige GRP zijn status te laten behouden is een verlenging van het Afvalwaterplan 2013-2017 tot en met 31 december 2019 nodig.

Met de verlenging van het GRP is geen aanpassing van de eerder vastgestelde jaarlijkse stijging van de rioolheffing nodig.

Op dit moment betaalt de gebruiker 1/3 deel van de rioolheffing en de eigenaar 2/3 deel. Het college heeft besloten deze verdeling voorlopig te blijven hanteren. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om dit zelf te bepalen.

De jaarlijks hogere tarieven zorgen voor een hogere opbrengst rioolheffing, maar hebben geen positieve invloed op het begrotingsresultaat aangezien de hogere opbrengst wordt toegevoegd aan de voorziening vervanging riolering.

Op basis van het huidige GRP zijn de tarieven voor rioolheffing voor 2018 tot en met 2021 als volgt:

Rioolheffing	2020	2021	2022	2023
Gebruiker	€ 75,71	€ 79,57	€ 83,63	€ 87,90
Eigenaar	€ 151,49	€ 159,22	€ 167,34	€ 175,87
Totaal	€ 227,20	€ 238,79	€ 250,97	€ 263,77

Hondenbelasting

In de begroting 2019-2022 is besloten dat het tarief voor hondenbelasting jaarlijks met 2% stijgt.

In de begroting 2020-2023 wordt uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 2% voor het tarief hondenbelasting aangezien de verwachting is dat de inflatie de komende jaren gemiddeld afgerond 2% zal bedragen. Dit geeft het volgende overzicht:

Hondenbelasting	2020	2021	2022	2023
Per hond	€ 71,10	€ 72,52	€ 73,97	€ 75,45
Kennel	€ 355,50	€ 362,60	€ 369,85	€ 377,25

Toeristenbelasting

Bij de vaststelling van de begroting 2019-2022 heeft de raad besloten het tarief voor toeristenbelasting per overnachting met € 0,03 (= ingeschatte inflatie van 2% afgerond voor de betreffende periode) te verhogen. De tarieven voor 2020 tot en met 2023 zijn dan als volgt:

Toeristenbelasting (incl. inflatie 2%)	2020	2021	2022	2023
Per overnachting	€ 1,30	€ 1,32	€ 1,35	€ 1,38

Leges

Uitgangspunt voor de leges is een 100% kostendekking. Jaarlijks brengt het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) een jaarboek uit over de overheidsfinanciën. In dit jaarboek zijn o.a. de tarieven in beeld gebracht van alle gemeenten.

Uit het jaarboek blijkt dat de tarieven voor omgevingsvergunningen van Woudenberg iets onder het landelijk gemiddelde liggen.

Omgevingsvergunning	Nederland	Woudenberg
Bedrag voor dakkapel (€ 10.000)	€ 337	€ 462
Bedrag voor uitbouw woning (€ 45.000)	€ 1.329	€ 1.302
Bedrag voor nieuwbouw woning (€ 140.000)	€ 3.916	€ 3.582

Vooral het tarief voor een omgevingsvergunning boven € 140.000 ligt onder het landelijk gemiddelde.

Lijkbezorgingsrechten

De raad heeft eind 2012 ingestemd met de handhaving van kwaliteitsbeeld A op de begraafplaats zoals vastgelegd in het Groenbeleidsplan 2011. De raad heeft toen tevens besloten de grafrechten geleidelijk te verhogen met 3% (in 2013 en 2014), 4% (in 2015) en 5% (in de jaren 2016-2023).

De geleidelijke verhoging voor de jaren 2020 tot en met 2023 is als volgt:

Lijkbezorgingsrechten	2020	2021	2022	2023
Grafrechten (verlenen grafrecht incl. onderhoud)	+ 5%	+ 5%	+ 5%	+ 5%
Overige (begraven, grafdekking, opgraven)	+ 2%	+ 2%	+ 2%	+ 2%

Recapitulatie voorstellen college

In het onderstaande overzicht zijn de voorstellen van het college met betrekking tot de lokale heffingen weergegeven:

Lokale heffingen	2020	2021	2022	2023
OZB	-	-	-	-
Afvalstoffenheffing	250.000	250.000	250.000	250.000
Rioolheffing	-	-	-	-
Toeristenbelasting	-	-	-	-
Hondenbelasting	-	-	-	-
	250.000	**250.000**	**250.000**	**250.000**
- = nadelig				
+ = voordelig				

Hoofdstuk 7. Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) / paragraaf grondbeleid

Inleiding
Met ingang van de kadernota 2015-2018 is gestart met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties. Grondexploitaties bieden inzicht in de financiële verwachting voor de gemeente van de betreffende plannen. Bij vaststelling van een plan en bijbehorende grondexploitatie stelt de gemeenteraad de kaders vast waarbinnen de uitvoering van het project door het college plaats dient te vinden, die door de gemeenteraad worden gecontroleerd.

De MPG is een samenvattend document van alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten binnen de gemeente waar sprake is van het exploiteren van grond. De doelen van dit document zijn:

1. een MPG levert inzicht en overzicht. Per project worden de financiële, programmatische en planningsuitgangspunten geactualiseerd en geüniformeerd weergegeven;
2. door middel van de MPG wordt inzicht gegeven in de risico's binnen de projecten en voor alle projecten bij elkaar;
3. een MPG is een sturingsinstrument. Op basis van de optelling van de projecten (programmatisch en financieel) kunnen keuzen worden gemaakt over prioriteiten om beter aan te sluiten op beleidsdoelstellingen en financiële mogelijkheden.

De MPG gaat in op zowel de financiële als de programmatische stand van zaken en de risico-ontwikkeling van de bestaande grondexploitaties binnen de gemeente.

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Conform artikel 16 van het BBV bevat deze paragraaf Grondbeleid tenminste:
a) een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
b) een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
c) een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
d) een onderbouwing van de geraamde winstneming;
e) de beleidsuitgangspunten omtrent de reserve voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken.

Gemeentelijk grondbeleid
Op 24 september 2014 is door de raad de nota Grondbeleid Woudenberg 2014 vastgesteld. De gemeente Woudenberg heeft voor een situationeel grondbeleid gekozen, dat wil zeggen dat de gemeente binnen gestelde kaders per ontwikkeling kiest welke vorm van grondbeleid ze wil voeren. Keuzes voor verwerving of samenwerking worden onderbouwd en inzichtelijk gemaakt. Ten behoeve van alle projecten wordt een exploitatie opgesteld, welke minimaal eenmaal per jaar wordt geactualiseerd. Bij de start van een project wordt een risicoanalyse uitgevoerd en een risicoprofiel opgesteld. Minimaal jaarlijks bij de herziening van de grondexploitatie en bij het opstellen van het MPG wordt een risicoanalyse uitgevoerd. Vanuit projectmanagement en bedrijfsvoering van de grondexploitaties wordt actief gestuurd op de beheersing van risico's en kansen. Op 24 januari 2019 is de nieuwe nota grondbeleid opgesteld. De herzieningen voldoen aan de nieuwe nota grondbeleid.

Financieel beleid
Het financieel beleid van de gemeente Woudenberg kenmerkt zich in algemene zin door:
1. Budgettair neutrale benadering: de kosten van financieel niet-sluitende projecten worden goedgemaakt door de opbrengsten van financieel positief sluitende projecten. E.e.a. verloopt via de algemene reserve grondbedrijf.

2. De gemeente voert een behoedzaam financieel beleid, dat wil zeggen:
   a. eerst opbrengsten genereren;
   b. planontwikkelingskosten pas activeren bij aantoonbare opbrengsten (grondexploitatieopzet);
   c. planontwikkelingskosten direct ten laste brengen van c.q. dekken uit de algemene reserve grondbedrijf. Dit betreft een tijdelijke dekking: bij daadwerkelijke opbrengsten komen de opbrengsten weer ten goede aan de algemene reserve grondbedrijf (tijdelijk lenen van de algemene reserve grondbedrijf).
3. Ruimtelijke projecten worden niet eerder geactiveerd alvorens daar een gedegen ruimtelijk plan en grondexploitatie aan ten grondslag ligt, die minimaal sluitend is, als ook een planning en een risico analyse.

Uitwerking en gevolgen begroting van herziening BBV verslaggevingsregels rondom grondexploitaties

De wijzigingen in het BBV komen voort uit de grote afwaarderingen van de laatste jaren en zijn er ook op gericht om duidelijke regelgeving rondom het waarderen van grondexploitaties te krijgen.

Hier volgt een aantal wijzigingen en de gevolgen voor onze grexen, jaarrekening en begroting:

1. De belangrijkste wijziging waar we mee te maken hebben is de richtlijn voor het te hanteren rentepercentage.
   Voor 2018 is 0,5% rente toegerekend aan de grondexploitaties.
   Voor 2019-2023 rekenen we ook met 0,5%.
2. **Vanaf 2016 wordt gesproken over BIE gronden: m**omenteel wordt in de praktijk een veelheid aan grondontwikkeling gerelateerde projecten geschaard onder het begrip grondexploitaties. Naast lopende operationele grondexploitatieprojecten valt hierbij te denken aan niet-actieve grexprojecten (ingetrokken/stilgelegd/nog niet gestart) (NIEGG), anticiperend aangekochte gronden (NIEGG), herinrichtingsprojecten openbare ruimte, faciliterend grondbeleid met kostenverhaal, werken voor derden en vastgoedontwikkeling. Vanuit het belang van eenduidigheid is gezocht naar de afbakening van het begrip grondexploitaties en de hieraan toe te rekenen kosten zoveel mogelijk aansluiting bij de bestaande Wro: de consequenties hebben wij in de herzieningen van de grondexploitaties meegenomen.

3. ***Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE):*** *gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.* Overige projecten dienen duidelijk te worden onderscheiden van bouwgronden in exploitatie. Gronden worden geacht zich in het transformatieproces te bevinden vanaf het moment dat de gemeenteraad de grondexploitatiebegroting, ofwel het exploitatieplan heeft vastgesteld.

   Definitie grondexploitatiebegroting: de financiële vertaling van een ruimtelijk plan, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).

Grondexploitaties

In Woudenberg lopen op dit moment 6 grondexploitaties:

- Prinses Amalialaan
- Het Groene Woud
- Nijverheidsweg
- Hoevelaar fase 1

- Spoorzone A2
- Spoorzone B

Verloop boekwaarden grondexploitaties

Per 1 januari 2020 hebben de vijf grondexploitaties een negatieve boekwaarde van € 9,8 miljoen. Volgens bijgaand overzicht zal in 2023 de boekwaarde van de grondexploitaties € 0 zijn omdat dan de huidige exploitaties afgerond zijn. In 2019 en 2020 wordt de grootste afname van de boekwaarde verwacht. De afname van de boekwaarde heeft gevolgen voor de rentetoerekening aan de grexen en daarmee ook op het rente-resultaat. Daar tegenover staat dat de schulden/leningen afnemen.

Te treffen voorziening

De grondexploitaties Nijverheidsweg en Spoorzone A2 sluiten op dit moment met een negatief resultaat. Hiervoor zijn begin 2018 voorzieningen getroffen.

Volgende herzieningen aanbieden aan raad.

In april 2019 zijn de herzieningen van de acht vastgestelde grexen aangeboden aan de raad. Hierbij zijn de grondexploitaties het Westerwoud en Spoorzone A1 per 31 december 2018 afgesloten. In april 2020 zal de volgende herziening plaats vinden. Dan zal naar verwachting ook Het Groene Woud per 31 december 2019 afgesloten worden. Mochten er bijzondere ontwikkelingen zijn, volgt een eerdere herziening van het betreffende project.

Overige ontwikkelingen / Winstbestemmingen

Conform nieuwe BBV-regelgeving wordt jaarlijks gekeken of er al een deel van de te verwachten winst genomen kan worden. In de tabel hiernaast staan ook de te verwachten winstnemingen.

Door de getroffen voorzieningen zal de winst in 2020 niet beïnvloed worden door de verliezen op Spoorzone A en Nijverheidsweg. De verwachte winst in 2020 komt daarmee op € 330.019.

boekwaarden grondexploitaties	t/m 2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Prinses Amalialaan							
Inkomsten	4.036.556	1.748.721	883.136	591.694	421.073	248.760	3.893.384
Uitgaven	4.131.852	72.000	72.020	65.232	41.550	90.677	341.480
Rente	673.531	10.419	5.088	2.707	1.239	147	19.600
Winstneming	1.315.000	600.000	330.000	230.000	160.000	128.477	1.448.477
Boekwaarde per 31 dec:	**2.083.827**	**1.017.525**	**541.497**	**247.742**	**29.458**	**0**	**-2.083.827**
Nijverheidsweg							
Inkomsten	0	3.102.025	2.380.025				5.482.050
Uitgaven	200.875	4.552.758	793.976				5.346.733
Rente	0	1.004	8.263				9.267
Winstneming / verlies	0		-74.826				-74.826
Boekwaarde per 31 dec:	**200.875**	**1.652.612**	**0**				**-200.875**
Hoevelaar fase 1							
Inkomsten	0	5.281.199	5.111.446	5.206.842	0	0	15.599.488
Uitgaven	3.545.128	6.599.404	1.446.469	1.428.303	1.496.869	0	10.971.045
Rente	627.936	20.865	27.561	9.374	-37.889	-8.709	11.201
Winstneming	0					444.178	444.178
Boekwaarde per 31 dec:	**4.173.064**	**5.512.133**	**1.874.717**	**-1.894.449**	**-435.468**	**0**	**-4.173.063**
Spoorzone locatie A2							
Inkomsten	0	2.643.550	0				2.643.550
Uitgaven	1.010.582	724.169	322.656				1.046.825
Rente	0	9.002	-550				8.452
Overheveling verwerving	789.851						0
Winstneming / verlies	**0**		**-212.160**				**-212.160**
Boekwaarde per 31 dec:	**1.800.433**	-109.946	0	0	0	0	-109.946
Spoorzone locatie B							
Inkomsten	1.193.101	1.923.480	641.160				2.564.640
Uitgaven	2.706.770	887.081	126.573				1.013.654
Rente	787.183	7.555	2.411				9.966
Overheveling verwerving	-789.851						0
Winstneming	**0**		**30.019**				**30.019**
Boekwaarde per 31 dec:	**1.511.001**	482.157	0	0	0	0	-1.511.002
Totaal inkomsten	**5.229.657**	**14.698.975**	**9.015.767**	**5.798.536**	**421.073**	**248.760**	**30.183.112**
Totaal uitgaven	**11.595.206**	**12.835.411**	**2.761.694**	**1.493.535**	**1.538.420**	**90.677**	**18.719.736**
Totaal rente	**2.088.650**	**48.846**	**42.772**	**12.081**	**-36.650**	**-8.562**	**58.487**
Totaal winst / verlies	**1.315.000**	**600.000**	**73.033**	**230.000**	**160.000**	**572.655**	**1.635.688**
Totaal boekwaarden grondexploitaties	**9.769.200**	**8.554.481**	**2.416.213**	**-1.646.707**	**-406.011**	**-1**	**-9.769.200**

Grondexploitaties	GREX herz. 2019	winstneming 2018	Eindwaarde GREX herz. 2019	Risicobedrag	eindwaarde indien alle risico's zich voordoen	stand voorziening	Toelichting
Bouwgronden In Exploitatie							
Amalialaan	€ 2.285.571	**€ 830.000**	€ 1.455.571	€ 83.460	€ 1.372.111	nvt	Winst op basis POC methode.
Het Groene Woud	€ 147.796	**€ 60.000**	€ 87.796	€ 77.800	€ 9.996	€ 0	Winst op basis POC methode. Risico bedrag kan opgevangen worden binnen grex resultaat.
Nijverheidsweg	-€ 74.826	**€ 0**	-€ 74.826	€ 223.471	-€ 298.297	€ 89.000	Voorziening voldoende voor verwacht verlies. Niet aanpassen. Risicobedrag meenemen in weerstandsvermogen
Westerwoud	€ 367.382	**€ 367.382**	€ 0	€ 0	€ 0	nvt	Grex afgesloten per 31-12-2018
Spoorzone locatie A1	€ 191.104	**€ 191.104**	€ 0	€ 0	€ 0	nvt	Grex afgesloten per 31-12-2018
Spoorzone locatie A2	-€ 212.160	**€ 0**	-€ 212.160	€ 23.606	-€ 235.766	€ 303.000	Voorziening voldoende voor verwacht verlies. Niet aanpassen
Spoorzone locatie B	€ 30.019	**€ 0**	€ 30.019	€ 177.082	-€ 147.063	€ 0	Risicobedrag kan opgevangen worden binnen voorziening A2
Hoevelaar fase 1	€ 407.710	**€ 0**	€ 407.710	€ 164.709	€ 243.001	nvt	Risicobedrag kan opgevangen worden binnen grex resultaat. Is 50%. Alleen gemeentelijke deel
	€ 3.142.595	**€ 1.448.486**	€ 1.694.109	€ 750.128	€ 943.981	€ 392.000	

Financiële positie

Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is ingesteld ter eerste opvang van mogelijke nadelige grondexploitatiesaldi. De algemene reserve van het grondbedrijf van de gemeente Woudenberg bedraagt per 1 januari 2019: € 1.037.342.

Voorzieningen

Voor de te verwachten verliezen op de Nijverheidsweg en Spoorzone A2 zijn in 2018 voorzieningen gevormd van € 89.000 voor de Nijverheidsweg en € 303.000 voor de Spoorzone A2.

Risicoparagraaf

Grondexploitaties	Risicobedrag	Nog te realiseren winst	Voorzien	Risico voor reserve / begroting	waarom afwijking
Bouwgronden In Exploitatie					
Amalialaan	€ 83.460	€ 1.455.571			Risico kan opgevangen worden binnen grondexploiatie
Nijverheidsweg	€ 223.471	-€ 74.826	€ 89.000	€ 209.297	Gevormde voorziening is € 14.174 hoger dan verwacht resultaat volgens herziening
Hoevelaar fase 1	€ 164.709	€ 407.710			Risico kan opgevangen worden binnen grondexploiatie
Spoorzone locatie A2 + B	€ 200.688	-€ 182.141	€ 303.000	€ 79.829	Gevormde voorziening is € 120.859 hoger dan verwacht resultaat volgens herzieningen.
	€ 672.328	€ 1.606.314	€ 392.000	€ 289.126	

De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van de eindwaarde van het project waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft gevolgen voor de toevoeging aan de reserve grondbedrijf. Komt de exploitatie negatief uit dan komt dit resultaat ten laste van de reserve grondbedrijf. Dit laatste is het geval bij de Nijverheidsweg en Spoorzone A2+B. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt hier rekening mee gehouden.

Het totale risicobedrag uit de grondexploitaties is € 750.128. Het grootste deel kan opgevangen binnen de eigen grex. Voor Nijverheidsweg en Spoorzone A2 en B is dit niet het geval. Het risico bedrag dat overblijft, is € 289.126 en kan opgevangen worden binnen de algemene reserve grondbedrijf.

Rentetoerekening in 2020 - 2023
De rente die toegerekend wordt vanuit de grondexploitaties naar de begroting is 0,5%.

Wijziging hoe om te gaan met de rente op het grondbedrijf?

Door de wijziging in het BBV zijn wij niet meer vrij om te bepalen hoeveel rente wij toerekenen aan het grondbedrijf. Het percentage is afhankelijk geworden van het rentepercentage dat wij gemiddeld over aangegane langlopende leningen betalen. Bij afwijking in de jaarrekening kan het zijn dat de door te berekenen rente aangepast moet worden. Dit heeft gevolgen voor de jaarrekening.

In de kadernota 2018 en meerjarenbegroting 2018-2021 is besloten om vanaf het jaar 2020 de rente die betrekking heeft op het grondbedrijf rechtstreeks toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf. Voor 2020 is gekozen omdat vanaf dat jaar de boekwaarden laag zijn en de gevolgen voor de begroting niet groot zijn.

Vanaf 2020 zal de rente op het grondbedrijf voor de begroting budgettair neutraal zijn.

Complexe grondexploitatie

Amalialaan

Algemeen: in 2004 is een bestuursovereenkomst gesloten met de provincie, met als doel de realisatie van een uitbreiding langs de kern van Woudenberg om financiering te genereren ten behoeve van de sloopregeling van agrarische gebouwen, pact van Brakkestein. Eind 2011 is, na een lang planologisch proces, gestart met het bouwrijpaken van het gebied en in 2012 is de verkoop gestart. Als gevolg van de marktontwikkelingen is in 2013 besloten om de gemiddelde prijs per vierkante meter in het gebied aan te passen. In 2016 is met de provincie overeengekomen de bestuursovereenkomst af te kopen. In 2017/2018 is het bestemmingsplan herzien als onderdeel van het bestemmingsplan Bebouwde Kom waarmee een gedeeltelijke aanpassing van de verkaveling in kleinere kavels mogelijk werd.

Laatste herziening: de laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2019 en laat een exploitatieresultaat zien van € 2.277.469.

Afwijking t.o.v. de in april 2019 vastgestelde achtste herziening
Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen: In de tabel hiernaast zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Het risico is ten opzichte van de zevende herziening afgenomen als gevolg van minder risico op grondopbrengsten door de gerealiseerde verkopen.

Overzicht Amalialaan 8e herziening		
Jaar start grondexploitatie		2007
jaar afsluiting grondexploitatie		2024
Oppervlakte		23.660 M2
uitgeefbaar		18373
aantal kavels afgenomen/verkocht		18
Aantal kavels met koopovereenkomst		1
aantal kavels nog te verkopen:		15
totaal te realiseren		34
saldo eindwaarde 7e herziening	€	2.277.469
Winstneming 2018	€	830.000
8e herziening na winstneming	€	1.455.571
Toename t.o.v. 7e herziening	€	8.102
Berekend risicobedrag		€ 83.460

Grondexploitatie : 8e herziening	Amalialaan		
Rente 0,5% aanpassing kavels n.a.v. bestemmingsplan			
Financieel	werkelijke	realiseren	begroot
kosten	4.090.498	341.479	4.431.977
rente kosten	€ 673.531	€ 12.507	€ 686.038
tussentijdse winstneming	**€ 526.354**		**€ 526.354**
totaal uitgaven	€ 5.290.383	€ 353.986	€ 5.644.369
inkomsten	4.036.556	3.893.384	7.929.940
boekwaarde	-1.253.827		
nog te realiseren		3.539.398	
Verwachte winstneming/eindresultaat			2.285.571

te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018	19 t/m'23	totaal
Jaarresultaat	35.000	0		35.000
Algemene reserve	0		0	0
reserve dorpsvoorziening	425.316	0	0	425.316
reserve grondbedrijf	66.038	830.000	1.455.571	2.351.609
Totaal winstneming	526.354	830.000	1.455.571	2.811.925

Risico 8e herziening	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag
Grondopbrengsten 10% van € 3.893.000	€ 389.300	20	€ 77.860
Vertraging in verkopen van 2 jaar	€ 14.000	40	€ 5.600
Totaal			**€ 83.460**

Nijverheidsweg

Algemeen: aan de Nijverheidsweg vindt de komende twee tot drie jaar een transformatie plaats van bedrijventerrein naar woonwijk. Hierbij zullen diverse bedrijven verplaatst worden of ophouden te bestaan. Hiervoor in de plaats komen 91 woningen. De Nijverheidsweg wordt aangesloten op de nieuwe wijk Het Groene Woud.

Laatste herziening: de laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2019 en laat een exploitatieresultaat zien van € 74.826 negatief.

Bij de eerste grondexploitatie in april 2018 was dit € 88.995. In 2018 is hier voor een voorziening getroffen van € 89.000.

Afwijking t.o.v. de in april 2019 vastgestelde achtste herziening
Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen: in de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen, zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Effect (EUR)	Kans v(%)	Risicobedrag (EUR)
Minder bijdrage	300.418	40%	120.167
Hogere kosten bwrm	258.259	40%	103.304
Totaal	**558.677**		**223.471**

Overzicht Nijverheidsweg		
Jaar start grondexploitatie		**2018**
jaar afsluiting grondexploitatie		**2020**
Oppervlakte		**27.454 M2**
uitgeefbaar		**3415 M^2**
aantal woningen verkocht		**0**
aantal woningen nog te verkopen:		**86**
Saldo eindwaardeexploitatie opzet april 2019	**€**	**-74.826**
Berekend risicobedrag	**€**	**223.471**

Grondexploitatie : herziening april 2019	Nijverheidsweg		
Financieel	werkelijk	te realiseren	begroot
kosten	200.875	5.331.165	5.532.040
rente kosten	0	9.267	9.267
Indexering nog te verwachten uitgaven		15.568	15.568
totaal uitgaven	200.875	5.356.001	5.556.876
inkomsten		5.482.050	5.482.050
boekwaarde	-200.875		
nog te realiseren		126.049	
Verwachte eindresultaat			-74.826
werkelijke en te verwachten winstbestemming	**2018**		**totaal**
Getroffen voorziening 1-1-2018	89.000		89.000
Totaal verlies	89.000	0	89.000

Hoevelaar fase 1

Algemeen: op 22 december 2016 is de eerste grondexploitatie van Hoevelaar fase 1 door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2019. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 87.716 m². Dit is inclusief particuliere ontwikkelingen.

Het te verwachten positief resultaat zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg-Oost zoals kosten voor de N224 en overige fases van Hoevelaar.

Laatste herziening: de laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2019 en laat een exploitatieresultaat zien van € 815.419 voor de gemeente en Zegheweg BV samen. Bij 50/50 verrekening is dat € 407.710 voor de gemeente. De cijfers hiernaast zijn een vertaling van de gezamenlijke grex naar een "eigen" grex.

Afwijking t.o.v. de in april 2019 vastgestelde derde herziening

Het omzetten naar een eigen grex i.p.v. een gezamenlijke grex heeft een kleine aanpassing tot gevolg. Zo worden de kosten van Zegheweg pas later ingevoegd waardoor er minder rente is. In totaal gaat de eigen grex uit van een resultaat van € 444.177 voor de gemeente.

Risico's en kansen: in de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen, zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen.

Overzicht Hoevelaar Fase 1 grex gemeente		
Jaar start grondexploitatie jaar		**2016**
jaar afsluiting grondexploitatie		**2022**
Oppervlakte gebied		**87.716 M²**
aantal woningen gerealiseerd		**0**
aantal woningen nog te realiseren:		**180**
Saldo eindwaarde herziening april 2019	**€**	**444.177**
Berekend risicobedrag	**€**	**329.418**

Grondexploitatie : herziening april 2019	**Hoevelaar fase 1**		
Grex gemeente zonder Zegheweg BV			
Financieel	werkelijk	restant	begroot
kosten	3.545.128	10.971.045	14.516.173
rente kosten	627.936	11.201	639.137
tussentijdse toevoegingen aan reserves	nvt	nvt	nvt
totaal uitgaven	4.173.064	10.982.246	15.155.310
inkomsten	0	15.599.488	15.599.488
boekwaarde	-4.173.064		
nog te realiseren		4.617.241	
Verwachte eindresultaat			444.177

werkelijke en te verwachten winstbestemming	**tm/2016**	**2019-2021**	**totaal**
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		444.177	444.177
Totaal winstneming	0	444.177	444.177

Risico/kans	Effect (Euro)	Kans	Risico bedrag
Lagere Grondopbrengsten	628.340	40%	251.336
Bouw- en woonrijpmaken +10%	195.205	40%	78.082
Totaal	823.545		**329.418**
Deel risico gemeente 50%			**164.709**

Spoorzone Locatie A2

Algemeen: op 26 april 2018 is de eerste grondexploitatie van Spoorzone locatie A2 door de raad goedgekeurd. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 11.140 m². Voor het te verwachten negatief resultaat is een voorziening getroffen.

Vaststelling grondexploitatie: de eerste opzet van de grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 302.229 negatief. In april 2019 is de eerste herziening per 1-1-2019 vastgesteld. Hierin is een deel uit spoorzone B overgeheveld naar A2. Tevens zijn alle extra saneringskosten geraamd bij spoorzone B omdat dit in één aanbesteding gedaan wordt. Het resultaat van A2 is hierdoor wat minder negatief en komt nu op € 205.833 negatief.

Afwijking t.o.v. de in april 2019 vastgestelde grondexploitatie
Na het opmaken van de grondexploitatie is er onzekerheid ontstaan of de Kwantum zich nog wel wil vestigen in Woudeberg. Met de ontwikkelaar zal bekeken worden of dit consequenties heeft voor Spoorzone A2.

Risico's en kansen: in de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risicobedrag. Mochten de risico's zich voordoen, zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Vertraging	12.705	40%	5.082
Grondopbregsten	92.620	20%	18.524
Totaal	**105.325**		**23.606**

Overzicht van Spoorzone A2		
Jaar start grondexploitatie		**2018**
jaar afsluiting grondexploitatie		**2021**
Oppervlakte		**11.140 M²**
uitgeefbare grond		**11.140 M³**
Saldo eindwaarde herziening april 2019	**€**	**-205.833**
Berekend risicobedrag	**€**	**23.606**

Grondexploitatie : herziening april	Spoorzone A2		
Financieel	werkelijk	te realiseren	begroot
kosten	1.800.433	1.040.498	2.840.931
rente kosten	0	8.452	8.452
tussentijdse toevoegingen aan reserves	0		0
totaal uitgaven	862.960	1.048.950	2.849.383
inkomsten	0	2.643.550	2.643.550
boekwaarde	-862.960		
nog te realiseren		1.594.600	
Verwachte eindresultaat			-205.833

werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2018	2018	totaal
	0	0	0
Getroffen voorziening	303.000	0	303.000
Totaal verlies	303.000	0	303.000

Spoorzone Locatie B

Algemeen: op 10 juli 2014 is de eerste grondexploitatie van Spoorzone locatie B door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 32.585 m². Het bebouwingspercentage is 75% en er kunnen zich bedrijven tot categorie 3 vestigen. Dit betekent dat een oppervlak van 16.129 m² uitgegeven kan worden aan bedrijven.

De eerste kavel is verkocht. De rest volgt in de periode 2019 t/m 2020.

Het te verwachten positief resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en Hoevelaar.

Laatste herziening: de laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2019 en laat een exploitatieresultaat zien van € 32.501. Dit is fors minder dan de eerder geraamde winst van € 748.870. De verlaging is vooral het gevolg van extra saneringskosten en het opruimen van aanwezige explosieven. Ook het overhevelen van een deel van de grond naar A2 heft gevolgen voor de winstverwachting.

Afwijking t.o.v. de in april 2019 vastgestelde vijfde herziening
Er is geen afwijking t.o.v. de vastgestelde vijfde herziening.

Risico's en kansen: in de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen.

Overzicht van Spoorzone B		
Jaar start grondexploitatie		2014
jaar afsluiting grondexploitatie		2020
uitgeefbare grond		16.129 M[1]
uit gegeven		1.881 M[2]
Saldo eindwaarde herziening april 2019	€	32.501
Berekend risicobedrag	€	177.028

Grondexploitatie : herziening april 2018	Spoorzone B		
Financieel	werkelijk	te realiseren	begroot
kosten	1.916.919	1.011.172	2.928.091
rente kosten	787.183	9.966	797.149
tussentijdse toevoegingen aan reserves tm 2018	0		0
totaal uitgaven	2.704.102	1.021.138	3.725.240
inkomsten	1.193.101	2.564.640	3.757.741
boekwaarde	-1.511.001		
nog te realiseren		1.543.502	
Verwachte eindresultaat			32.501

werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2018	2019-2020	totaal
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		32.501	32.501
Totaal winstneming	0	32.501	32.501

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Extra kosten bodemsanering	145.090	60	87.054
Lagee grondopbrengsten	224.936	40	89.974
Totaal	**370.026**		**177.028**